

ΔΑΦΝΗ ΣΟΥΜΑΝ

Η σωπή
της Λεραζάτ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: ŞEHRAZAT'IN SUSKUNLUĞU
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Η σιωπή της Σεχραζάτ**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Defne Suman
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Θάνος Ζαράγκαλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Τσίρης
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Νέλλυ Βασιλείου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Defne Suman, 2015
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Tony Watson/Arcangel images,
Dave Wall/Arcangel images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2016

Πρώτη έκδοση: Φεβρουάριος 2016, 4.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-1450-8
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-1451-5

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

ΔΑΦΝΗ ΣΟΥΜΑΝ

*Η σωπή
της Σεραζάτ*

Μετάφραση από τα τουρκικά:
Θάνος Ζαράγκαλης

Σε αυτούς που εξορίστηκαν από την πατρίδα τους

*Είτε βραδιάζει
είτε φέγγει
μένει λευκό
το γιασεμί*

Γ. ΣΕΦΕΡΗΣ

I

Η πύλη των Παραδείσων

Όταν βγήκα απ' τις στάχτες της κατεστραμμένης πόλης
με ονόμασαν Σεχραζάτ
κι αν πέρασε ένας αιώνας
από τη γέννησή μου,
δεν ήρθε το τέλος
της καταδικασμένης σε εκατό χρόνια σιωπής
ζωής μου.
Κι αν είναι μαγκωμένη η γλώσσα μου,
θα τα διηγηθώ
όλα.
Για να με βρει ο θάνατος
στον πύργο του ερειπωμένου αρχοντικού...

Ο πρώτος Σεπτέμβρης

Γεννήθηκα εκείνη την ίδια γλυκιά βραδιά που έφτασε στη Σμύρνη ο Αβινάς Πιλιά – το έτος 1905, σύμφωνα με το φράγκικο ημερολόγιο.

Ήταν Σεπτέμβρης.

Καθώς το επιβατηγό πλοίο «Αφροδίτη» που μετέφερε τον Ινδό κατάσκοπο πλησίαζε στο λιμάνι, εγώ ακόμη δεν είχα γεννηθεί· ωστόσο, μια λεπτότατη δέσμη φωτός είχε κιόλας βρει τον δρόμο προς τη μήτρα της μητέρας μου, όπου επί μήνες ήμουν κουλουριασμένη στο κέντρο εκείνης της σκοτεινής κοιλότητας. Η μητέρα δεν είχε δυνάμεις να σηκωθεί να περπατήσει. Όχι από το βάρος μου, αλλά από το αφιόνι που ρουφά από την πίπα που είναι σφηνωμένη στα μεσαία της δάχτυλα. Έχει γυρίσει το κεφάλι προς το παράθυρο και παρακολουθεί τις κουρτίνες που λικνίζονται στην αγκαλιά του ανέμου.

Πέρυσι –ή μήπως ήταν πριν από δύο χρόνια;–, στην καλοκαιρινή χοροεσπερίδα που είχαν οργανώσει στη λέσχη του Μπουρνόβα, είχε χορέψει με κάποιον μηχανικό του Σιδηροδρόμου του Αϊδινίου· εκεί ο άντρας την είχε κάνει να κουνιέται στην πίστα ακριβώς σαν τις κουρτίνες. Πώς τον έλεγαν; Θυμάται τα ογκώδη ζυγωματικά, τα μαλλιά στο χρώμα του άχυρου που έπεφταν στο μέτωπο, το ότι ζούσε σε ένα σπίτι στα βόρεια της προκυμαίας, τα επιδέξια –μα δίχως μπρίο– βήματα, αλλά δε θυμόταν το όνομά του. Πώς λεγόταν ο κύριος; Είχε παράξενο όνομα· ασυνήθι-

στο. Σηκώνει το κεφάλι και παίρνει μια ρουφηξιά από την πίπα που περιμένει ανάμεσα στα δύο δάχτυλα. Οι μοβ κύκλοι κυματίζουν κάτω από τα μαύρα της μάτια, ο κύριος τάδε γλιστρά και απομακρύνεται από την πίστα.

Στο κατάστρωμα της Β΄ Θέσης του ανάρου επιβατηγού «Αφροδίτη», που αγκυροβόλησε μακριά από το λιμάνι, ο Αβινάς Πιλάι δεν έχει ιδέα ούτε για τη μητέρα μου ούτε για μένα. Με τα μάτια κλειστά και το κεφάλι σηκωμένο προς τα επάνω, οσμίζεται τον αέρα σαν τα αγρίμια. Αμέσως μετά τη δύση, το χόμα έχει απελευθερώσει την ανάσα που κρατούσε όλη μέρα, και οι μυρωδιές του κάρβουνου, του μηχανέλαιου και του κρύου σίδηρου που μύριζε σ' όλο το ταξίδι ο νεαρός Ινδός έδωσαν τη θέση τους στα λουλούδια, τα φρούτα και τα χόρτα. Τριαντάφυλλο, λεμόνι, μανόλια, γιασεμί και αρωματικά βότανα που μύριζαν τώρα από μακριά...

Η λεπτή, μακριά μύτη του Αβινάς, που του προσδίδει αρχοντιά και που θα ταίριαζε στους Οθωμανούς σουλτάνους, απολαμβάνει το εξαιρετικό άρωμα, ξεχωρίζοντας την κάθε ευωδιά: ιδιαίτερα αυτή του τριαντάφυλλου. Ακόμα και με κλειστά μάτια μπορεί να ξεχωρίσει το λευκό από το κόκκινο. Σε κάποιο μέρος της απέναντι πόλης, όπου τρεμοπαίζουν τα κόκκινα και τα πορτοκαλί φώτα, μένει ο κυρ Γιακουμής. Τον νεαρό άντρα δεν τον ενδιαφέρει ούτε η πλουσιότητα πόλη ούτε οι θρυλικής ομορφιάς γόησές της. Το μυαλό του είναι σκαλωμένο στο μισοσκοτεινό δωμάτιο που αναφέρει στα γράμματά του ο κυρ Γιακουμής. Στο εργαστήριο του, που διατηρεί πίσω από το φαρμακείο, ο ηλικιωμένος αλχημιστής αποστάζει τριανταφυλλέλαιο από τα πιο σπάνια τριαντάφυλλα που φτάνουν από τις τέσσερις γωνιές της αυτοκρατορίας.

«Τι περιμένει τώρα ο καπετάνιος;»

«Μάλλον περιμένει να σαλπάρει αυτό εκεί το φορηγό».

Στην Α΄ Θέση, στον επάνω όροφο, που φωτίζεται με ηλεκτρικές λάμπες, οι κύριοι, που φορούν φράκα με ουρά, ημίψηλα καπέλα, και έχουν στα χείλη πανάκριβα πούρα γκρίνιαζαν λες και δεν ήταν εκείνοι που ταξίδευαν υπομονετικά από την Αλεξάν-

δρεια στη Ρόδο, από εκεί στη Λέρο, ακολούθως στη Χίο, και, τελικά, στη Σμύρνη.

«Μα όχι, κύριε, δε βλέπετε; Το καράβι δε σκοπεύει να σαλπάρει. Κοιτάξτε, το προσεγγίζει μια μαούνα. Κάρβουνο. Θα παραλάβει το φορτίο του».

«Δε μιλάω γι' αυτό. Αναφέρομαι σε τούτο με τις μπάλες καπνού που τραβάει επάνω. Στέκεται ακίνητο εδώ και είκοσι λεπτά».

«Κύριοι, αυτά τα καράβια δεν προσεγγίζουν το λιμάνι. Είναι ρηχά τα νερά εντός του λιμανιού. Τα καράβια που έρχονται με αδαείς καπετάνιους πάντα προσαράζουν στα ρηχά. Δεν έχουμε άλλη λύση από το να περιμένουμε τους βαρκάρηδες».

Ο θόρυβος της προκυμαίας, τα καμπανάκια των τραμ, οι ρόδες των αμαξιών που κροτάλιζαν στο λιθοστρωτο, και το ποδοβολητό των αλόγων θύμιζαν στους κυρίους τις χαρές της ξηράς που είχαν ξεχάσει τις μέρες που ταξίδευαν στη θάλασσα. Μερικοί θα μπορούσαν να ορκιστούν ότι άκουγαν τα γέλια των γυναικών που έφταναν από τα κέντρα διασκέδασης της προκυμαίας. Στηριζόμενοι τότε στο ένα πόδι και τότε στο άλλο, έβγαζαν κάθε λίγο από την τσέπη του γιλέκου τους ρολόγια με καδένα και κοιτάζαν, γεμάτοι ανυπομονησία, την ώρα.

«Είναι ανυπόφορο να έχει κανείς πλησιάσει τόσο κοντά στη στεριά, αλλά να μην μπορεί να πατήσει το πόδι του. Μα πού έμειναν αυτοί οι βαρκάρηδες;»

Ενώ ο ήλιος αγγίζει ναζιάρικα τη θάλασσα, η πόλη αρχίζει να ντύνεται με ροζ, κόκκινα, μοβ, πορτοκαλί φώτα. Καθώς στα γαλανά νερά κυλούν βάρκες, ιστιοφόρα, επιβατηγά και φορητά πλοία, άλλα σιωπηλά και άλλα ηχώντας τις σειρήνες τους, οι επιβάτες του «Αφροδίτη» αναστενάζουν απενίζοντας από μακριά το Μαργαριτάρι της Ανατολής, για το οποίο έχουν ακούσει αμέτρητες, πικάντικες ιστορίες.

Ο Αβινάς βάδισε προς την πλώρη και, αφού βεβαιώθηκε ότι δεν τον έβλεπε κανείς, ένωσε τα χέρια πάνω στο στήθος του. Τώρα, εφόσον εργαζόταν για τη Βρετανική Αυτοκρατορία, ήταν σημαντικό να έχει εμφάνιση Ευρωπαίου. Σωστά· όμως ήταν εγγο-

νός ενός άγιου παππού που περίμενε την ένωση με τον Θεό σε ένα μοναστήρι χτισμένο στις παρυφές των Ιμαλαίων. Επειδή είχε ταξιδέψει από το Κολόμπο στο Πορτ Σάιντ, και μετά, με ένα σκοτεινό τρένο, στην Αλεξάνδρεια, και αργότερα με το «Αφροδίτη» στη Σμύρνη, ήταν η ώρα να προσευχηθεί στον Δημιουργό, ο οποίος τον φύλαγε και τον προστάτευε όλες αυτές τις δύσκολες και κοπιαστικές μέρες.

Γύρισε το πρόσωπό του στον ήλιο, που βυθιζόταν στη θάλασσα σαν μια πύρινη σφαίρα. Έκλεισε τα μάτια του.

«*Om namah Shivaya.* * Παντοδύναμε Σίβα, σε ευχαριστούμε που μας προστάτευσες από ατυχήματα, δυστυχίες, καταστροφές, ασθένειες, και μας έφερες γερούς και υγιείς στις ακτές αυτής της όμορφης πόλης...»

Προσευχόταν από μικρό παιδί. Όχι μόνο στον θεό Σίβα, τον οποίο προτιμούσε η οικογένειά του, αλλά και στον προσάτη Βισνού και τον δημιουργό του σύμπαντος Βράχμα. Πίστευε ότι οι θεοί ήταν φιλικοί, ότι τον προσάτευαν, ακόμα και ο Σίβα, που ήταν καταστροφικός. Ο Αβινάς παρουσιαζόταν ενώπιόν τους δίχως μάσκα, καθαρός και τίμιος· ζητούσε άφεση αμαρτιών –εάν είχε διαπράξει άθελά του αμαρτία– και ένιωθε στο κέντρο της καρδιάς του πως αυτές οι ιερές υπάρξεις κάθε φορά τον συγχωρούσαν και δεν του στερούσαν την προστασία τους.

«Ω ύψιστε Σίβα, ω ιερή δύναμη που εκμηδενίζεις το υπαρκτό! Βοήθησέ με σε αυτή τη νέα φάση της ζωής μου, φρόντισε ώστε οι δουλειές μου να έχουν καλή πορεία. Μείνε πλάι μου ώστε να εκτελέσω με επιτυχία το καθήκον μου. Χάρισέ μου δύναμη, ικανότητα, σωφροσύνη. Προστάτευσε τους γονείς και τα αδέρφια μου από ασθένειες και δυστυχίες. Για να καταφέρω με υπομονή ό,τι είναι καλό...»

Ξαφνικά, ένας δυνατός άνεμος φύσηξε στο κατάστρωμα. Ήταν ο ονομαστός άνεμος που εμφανιζόταν πριν από το σούρουπο και δροσίζε ακόμα και τις πιο ζεστές μέρες. Μερικές φο-

* Χαιρετισμός στον Σίβα.

ρές, σαν ένας καλοκάγαθος γίγαντας που δεν έχει γνώση της δύναμής του, θέριζε τα πάντα, αναποδογύριζε τις βάρκες δίχως να το θέλει, και τότε όλοι τον φόρτωναν με βρισιές. Όμως, εκείνο το βράδυ ήταν πολύ συμπαθητικός. Αφού πρώτα χάιδεψε τα βαμμένα πράσινα σίδερα που είχαν μαδήσει εδώ κι εκεί, άρπαξε το ημίψηλο του νέου άντρα και το έριξε στα πόδια των άδειων σεζλονγκ λίγο παρακάτω. Ο Αβινάς δεν αντέδρασε. Σύμφωνα με την ανατροφή που είχε πάρει από τον παππού, ακόμα και στην πιο κρίσιμη στιγμή –ιδιαιτέρα τότε–, έπρεπε να ολοκληρώσει την προσευχή ακολουθώντας τους κανόνες της διδασκαλίας. Το να επέστρεφε στα εγκόσμια προτού αποχαιρετούσε τους θεούς ήταν γρουσουζιά. Άγγιξε γρήγορα με τα χέρια του το σημείο ανάμεσα στα φρύδια, τα χείλη και, τέλος, το στήθος.

«Μεγαλοδύναμη Δημιουργέ, είσαι μέγας, και ικανός για θαύματα. Παραδινόμαστε σ' εσένα. *Om namah Shivaya*».

Και μετά έτρεξε προς τις σεζλονγκ, ενώ η ουρά του φράκου του χόρευε στον αέρα. Ένιωθε τύψεις που είχε διακόψει στη μέση την προσευχή του – ήδη από τη φάση των παρακλήσεων.

Ο άνεμος, για να υπενθυμίσει στον νέο άντρα ότι η ζωή είναι τόσο σύντομη που δεν αξίζει να τη σπαταλά κανείς με ενοχές, έσπρωξε το καπέλο ένα βήμα παραπέρα και βυθίστηκε στις κατάμαυρες μπούκλες του. Ήταν δε τόσο πυκνές οι μπούκλες, που θύμιζαν εκείνες τις αρμενικής καταγωγής κοπέλες που τραγουδούσαν καθώς άπλωναν την μπουγάδα. Μπορεί να αναποδογύριζε βάρκες, αλλά τέτοιες μπούκλες δεν μπορούσε να τις σκορπίσει! Ο άνεμος, σφυρίζοντας, πέρασε από τον λαιμό και σφηνώθηκε προς τα κάτω μέσα στο πουκάμισο. Η επιδερμίδα του ήταν σαν την επιδερμίδα των αιχμάλωτων της Ανατολής, βελούδινο καφέ, όμως την εμφάνισή του θα τη ζήλευαν και οι Φράγκοι, των οποίων τα καπέλα τα άρπαζε ο άνεμος στην προκυμαία. Για δεξ! Μαχαραγιάς δεν είναι, αφού ταξιδεύει στη Β' Θέση. Και όμως, τα πόδια του, μέσα στα μυτερά σκαρπίνια, πατούσαν πιο γερά στο κατάστρωμα από ό,τι οι κύριοι του επάνω ορόφου. Στο δεξί αυτί είχε κρεμάσει, όπως οι λεβέντες, ένα σμα-

ραγδένιο σκουλαρίκι. Στην τσέπη είχε μεταξωτό μαντίλι στο ίδιο χρώμα με τη γραβάτα. Ο άνεμος, βουίζοντας στα αυτιά του Αβινάς, τυλίχτηκε άλλη μία φορά γύρω από το σώμα του νέου και μετά χάθηκε για να πάει το άρωμα που κουβαλούσε στην άλλη πλευρά του κόλπου, στη βεράντα του αρχοντικού όπου ζούσαμε τις τελευταίες ώρες της συνύπαρξης με τη μητέρα μου. Η μητέρα μισάνοιξε τα μάτια και έριξε μια καχύποπτη ματιά στις κουρτίνες που χόρευαν. Μήπως ήταν κάποιος από πίσω; Όμως το γυάλινο δωμάτιό μας στην κορυφή του αρχοντικού είναι πολύ μακριά από το επιβατηγό «Αφροδίτη». Ο Αβινάς δεν μπορεί να μας δει. Τα μαύρα μάτια της μητέρας –που τώρα είχαν μαυρίσει περισσότερο από το αφιόνι, την απελπισία και τον πόνο, και τα οποία ακόμη δε γνωρίζει ο νεαρός Ινδός, αλλά όταν τα γνωρίσει δε θα χορταίνει να τα κοιτάζει– βρίσκονταν έξω από το οπτικό πεδίο του νεαρού εκείνο το βράδυ.

Καθώς ο Θεός μάς ανοιγοκλείνει το μάτι με τις συμπτώσεις, το άτομο που θα μου αφηγηθεί έπειτα από χρόνια την ιστορία της γέννησής μου είναι ο Αβινάς Πιλάι, ο Ινδός κατάσκοπος που φτάνει εκείνο το βράδυ στην πόλη. Και, όπως είπαμε, λόγω σύμπτωσης, χάρη στην παλιά φωτογραφία με τις τσακισμένες άκρες, καθώς ο Αβινάς θα ενώνει τα κομμάτια της ζωής μου που ήταν κρυφά ακόμα και σ' εμένα, θα αγναντεύει την πόλη από το κατάστρωμα ενός καραβιού που αγκυροβόλησε στο λιμάνι της Σμύρνης το βράδυ που γεννήθηκα.

Είναι και πάλι Σεπτέμβρης.

Όμως ένας διαφορετικός, πολύ διαφορετικός Σεπτέμβρης...

Διαφορετικός, γιατί, καθώς όταν γεννιέμαι οι τρούλοι, οι μιναρέδες, τα μικρά κεραμοσκεπή σπίτια της πόλης λαμποκοπούν σαν να είναι χρυσοβαμμένα, έπειτα από δεκαεπτά χρόνια, τη νύχτα που ο Αβινάς θα λύνει το μυστήριό μου, η ίδια πόλη, σαν ένας οργισμένος δράκος, θα ξερνάει φλόγες. Και ο άνεμος που μεταφέρει μυρωδιές από λεμόνι, γιασεμί και τριαντάφυλλο στο κατάστρωμα του πλοίου «Αφροδίτη», εκείνος ο σκανταλιάρης άνεμος που αρπάζει το καπέλο του νεαρού κατάσκοπου και τον θυμώνει,

εκείνο το βράδυ θα μεταφέρει βαριές μυρωδιές στο πλοίο. Τα περιώχρα θα μυρίζουν παραφίνη και πετρέλαιο, δυσωδιές που αναδίδονται από καμένα λάστιχα, αιωνόβια κυπαρίσσια, συκιές που ρίχνουν τα γαλακτερά τους σύκα στα σοκάκια, ξύλινα έπιπλα, πιάνο, βιβλία με γυαλιστερά εξώφυλλα που καπνίζουν, εκκλησιές που γκρεμίζονται θα τυλίξουν τη γη, τον αέρα και το νερό.

Και, το χειρότερο από όλα, η οσμή καμένης σάρκας που θα φτάσει μέχρι το κατάστρωμα του «Iron Duke», το οποίο θα μεταφέρει μακριά από τις φλόγες και τις ατέμονες διαμάχες των ντόπιων τον Αβινάς, που κρατούσε στην αγκαλιά του τη μητέρα μου. Όλοι οι επιβάτες θα καλύπτουν με μαντίλι το στόμα τους, μερικοί θα κάνουν εμετό σκύβοντας έξω από την κουπαστή. Ανυπόφορες μυρωδιές από καμένα νύχια, μαλλιά, κόκαλα και σάρκα από τις γάτες που σφηνώθηκαν σε στενά περάσματα, από γλάρους που οι φτερούγες τους άρπαξαν, από καμήλες που ζαλίστηκαν από την πολλή ζέση, απελπισμένα άλογα, κρυμμένους στα μπουντρούμια και τις σοφίτες ανθρώπους που πετάγονται έξω σαν τις κατσαρίδες...

Εκείνος ο άνεμος που επιχείρησε σήμερα να διδάξει στον Αβινάς ότι η ζωή είναι πολύ σύντομη και γλυκιά για ένα βαρύ συναίσθημα όπως η ντροπή, εκείνη τη νύχτα θα ζύγιζε τόσο πολύ εξαιτίας του καθήκοντος που του φόρτωνε η μοίρα στους ώμους, και θα του μάθαινε ότι οι χιλιάδες δυστυχημένοι που είχαν στοιβαχτεί στην αποβάθρα μπορούσαν να πνιγούν, εκτός από το νερό, και από τον αέρα.

Όμως υπάρχει πολύς χρόνος μέχρι να φτάσουμε εκεί...

Ας παραμείνουμε σε εκείνο το πορτοκαλί σούρουπο που γεννήθηκα. Εγώ να πιέζω τη μήτρα της μητέρας και ο Αβινάς να απαριθμεί σαν τον μαθητή που θα σηκωθεί στο μάθημα τα ονόματα των χωριών και των συνοικιών που μελετούσε από τα γραπτά του. Αυτό εκεί το Κοκάργιαλι, μετά τα Γκιόζτεπε, Καρντίνα, Σαλχανέ, Καράτας, Μπαχρίμπαμπα. Δε φαίνεται από το σημείο που είναι αγκυροβολημένο το «Αφροδίτη», όμως, πέρα από το τελωνείο, υπάρχει ένα σύγχρονο κτίριο στο σχήμα του

πέταλου: ο Αυτοκρατορικός Στρατώνας. Το Σαρί Κισλά, όπως τον ονομάζει ο κόσμος. Ο Αβινάς γνωρίζει ότι ο στρατώνας στεγάζει έξι χιλιάδες στρατιώτες του νέου στρατού.

Αυτό είναι σημαντικό.

Λόγω καθήκοντος, πρέπει να συνάψει σχέσεις με τους στρατιώτες. Η Μυστική Υπηρεσία παρακολουθεί στενά τους στρατιώτες από τη Θεσσαλονίκη μέχρι τη Σμύρνη σε όλες τις οθωμανικές πόλεις. Θα ζει σε τούρκικο μαχαλά και θα αναμιχθεί ανάμεσά τους στα καφενεία και στις αγορές. Θα συμμετέχει στις συναντήσεις των Φράγκων και θα συλλέγει πληροφορίες σχετικά με τις μηχανογραφίες των Γάλλων και των Ιταλών. Στο στομάχι νιώθει το κάψιμο που είχε όταν, μικρός, κατάπινε ωμές τις καντερές πιπεριές που έβαζε στην άκρη η μητέρα του για το μαγείρεμα.

Κι αν δεν κατάφερε να φέρει σε πέρας το καθήκον του;

Κι αν δεν καταλάβαινε τις γλώσσες που είχε μάθει στα θρανία;
«Είσαι ικανός, αποφασισμένος, νέος. Σε δύο μήνες το πολύ, θα μιλάς καλύτερα κι από τους ντόπιους».

Ο καθηγητής στην Οξφόρδη.

«Δε σε επιλέξαμε άδικα, γιε μου. Να μας έχεις εμπιστοσύνη. Είσαι ο καταλληλότερος γι' αυτή την αποστολή».

Προς το παρόν, το καθήκον του είναι να ξεχάσει το κάψιμο στο στομάχι.

Μέσα από το μεταξωτό πουκάμισο, κάτω από τις μελαφές μασχάλες κυλούσε ιδρώτας. Αφού έριξε άλλη μια ματιά στο ερημικό κατάστρωμα, έχωσε τη μύτη μέσα στο πουκάμισο και μύρισε στα πεταχτά το σώμα του. Καθ' όλο το ταξίδι πρόσεχε να μη φάει φαγητά με μπαχαρικά, όμως και πάλι το σώμα του ανέδιδε μια λεπτή μυρωδιά σκόρδου.

Στενοχωρήθηκε.

Το πρώτο που έπρεπε να κάνει ήταν να βρει ένα μέρος να στεγαστεί για να μπορέσει να πλυθεί. Έσκυψε από την κουπαστή και κοίταξε κάτω. Οι βαλίτσες φορτώνονταν στις βάρκες που είχαν κυκλώσει το καράβι σαν πειρατικά σκάφη. Μόλις πατούσε το πόδι του στο λιμάνι, θα έπρεπε να βρει έναν αχθοφόρο.

«Για να μη σε ταλαιπωρήσουν στο τελωνείο, θα σε υποδεχτεί ένας δικός μας στη Σκάλα των Διαβατηρίων. Αλλά μόνο αυτό. Μετά θα είσαι μόνος. Έτσι είναι σκόπιμο. Όταν βγεις από το λιμάνι, προχώρησε προς την πλευρά του Μπασμαχανέ. Όταν φτάσεις στα Κουγιουμπζίδικα, ρώτησε πού είναι το Μέγαρο Γεμιστσιζαντέ. Μετά να περιμένεις τις οδηγίες μας».

Ενώ στην κοιλιά του άρχιζε ο πόνος της καινούργιας ζωής που θα ξεκινούσε σε μια άγνωστη πόλη, η γέννημα-θρέμμα Σμυρνιακή μητέρα μου σπαρταρούσε από τους ολοένα αυξανόμενους πόνους της γέννας και βογκούσε απελπισμένη. Το αφιόνι δεν ωφέλουσε πλέον. Το μωρό στην κοιλιά της είχε μετατραπεί σε αγρίμι με κοφτερά νύχια που έσκιζαν τα σπλάχνα της. Σηκώθηκε αργά αργά από τη θέση της. Κουτρουβαλώντας σαν μεθυσμένο βαρέλι, έφτασε στην πόρτα του γυάλινου δωματίου, όπου την είχαν φυλακίσει εδώ και τρεις μήνες, μία εβδομάδα και πέντε μέρες. Η δυνατή, βαθιά φωνή της, την οποία δε χόρταιναν να ακούν οι επισκέπτες της μητέρας της, μετατράπηκε σε ουρλιαχτό και κύλησε κατά κύματα από τη βεράντα στο δωμάτιο των επισκεπτών, όπου η Αρμένισσα Μελινέ μαμή καθόταν με σκυφτό κεφάλι κρατώντας στα χέρια ένα πουγκί γεμάτο με χρυσά φλουριά.

Απέναντι στη μαία, στη βελούδινη πολυθρόνα, καθόταν η γιαγιά μου, που κρατούσε στα χέρια το φλιτζάνι του καφέ. Με το μυτερό πιγούνι της έδειξε την οροφή.

Είχε φτάσει η ώρα.

Έτσι άρχισε η γεμάτη μυστήριο ζωή μου, που διήρκεσε έναν αιώνα.

Ο θεός των μάταιων καιρών

Οι άνθρωποι που με ονόμασαν Σεχραζάτ με βρήκαν λιπόθυμη την αυγή στον κήπο τους, που μύριζε γιασεμί. Τα μακριά σαν

της γοργόνας μαλλιά μου είχαν τυλιχτεί στις γερές ρίζες της μουριάς κάτω από την οποία ήμουν ξαπλωμένη. Τα πόδια μου, που προεξείχαν από τη φλογισμένη φούστα μου, ήταν γεμάτα πληγές, όμως το χαμόγελο στο πρόσωπό μου δεν είχε διαφύγει την προσοχή κανενός. Φαντάστηκαν ότι πίσω από τα κλειστά μου βλέφαρα έβλεπα ένα ωραίο όνειρο. Όμως δεν κατάλαβαν πώς πέρασα πάνω από την αμπαρωμένη πόρτα του κήπου και μπήκα μέσα. Τα θυμάμαι όλα. Ήταν ένα αλλιιώτικος Σεπτέμβρης. Οι ακακίες είχαν ανθίσει, τα σχολεία ήταν έτοιμα να ανοίξουν. Ήμουν δεκαεπτά ετών. Μόλις είχε συμπληρωθεί μία εβδομάδα από τη γέννησή μου. Ένας σκαλωμένος στα κλαδιά της μουριάς χαρταετός –κόκκινος, όπως όλα εκείνης της βραδιάς– σπαρταρούσε εξαιτίας του ανέμου που φυσούσε από τα βουνά προς τη θάλασσα. Το χώμα από κάτω ήταν μαλακό, υγρό, δελεαστικό. Τα δάχτυλα των αγγέλων χάιδευαν τα μάγουλά μου. Μακριά, κάποια πόρτα έκλεισε με θόρυβο. Αμέσως μετά άκουσα τον μεταλλικό θόρυβο της θαλάμης ενός τουφεκιού· εκείνη να ανοίγει και μετά να κλείνει. Κατά πάσα πιθανότητα το δίκαννο θα διέλυε το κρανίο μου. Ας το διέλυε. Αυτή τη νύχτα όλοι χτυπιόνταν. Η θάλασσα ήταν γεμάτη από πρησμένα σαν φλασκιά πτώματα.

Εκείνες τις μέρες είχαμε εξοικειωθεί με τον θάνατο. Πλέον δε φοβόμασταν τίποτε. Αυτό που ήταν εκπληκτικό ήταν η ίδια η ζωή.

Θυμήθηκα τα μικρά παιδιά που έριχναν απλωτές ενώ τα πράσινα και κόκκινα ρούχα τους τραβούσαν τα μικρά σώματά τους στον βυθό, τα αγόρια, κρεμασμένα με τα λεπτά μπράτσα τους στις αλυσίδες των φράγκικων πλοίων, που φύλαγαν την τελευταία ανάσα τους για να ικετεύσουν τον καπετάνιο, τα κορίτσια με τα γεμάτα φύκια μαλλιά. Πώς ήθελαν να κρατηθούν στη ζωή! Εγώ δεν είχα πλέον τόσες δυνάμεις.

Ήμουν κουρασμένη· εξαντλημένη· εξουθενωμένη· τελειωμένη.

Άφησα το σώμα μου να πέσει στο χώμα με την πλάτη. Δεν έβγαλα άχνα.

Έτσι κι αλλιώς, ακόμα και αν δοκίμαζα να ανοίξω το στόμα, δε θα 'βγαζε άχνα, αλλά εκείνη τη στιγμή αυτό δεν το ήξερα.

Ο Παράδεισος ήταν στην άκρη του δίκαννου.

Έκλεισα τα μάτια.

Μακριά έκλαιγε ένα παιδί.

Κάτω απ' τα μισόκλειστα μάτια είδα μια γυναίκα. Στεκόταν όρθια στο κατάστρωμα ενός στενόμακρου πλοίου. Γύρω από το κεφάλι είχε τυλιγμένες δύο χοντρές πλεξούδες. Οι μπούκλες της κάλυπταν τα σμιχτά φρύδια. Ακριβώς πίσω της ο Αβινάς Πιλάι τύλιξε τα μελαψά του χέρια γύρω από τη λεπτή μέση της και την έσφιγγε πάνω στο στήθος του λες και φοβόταν μην του φύγει. Τα νερά κυμάτιζαν αντανακλώνοντας το κίτρινο πορτοκαλί χρώμα των πύρινων γλωσσών, ενώ η γυναίκα, με το κεφάλι ακουμπισμένο στον ώμο του άντρα, έκλαιγε.

Την έλεγαν Εντίτ Σοφία Λαμάρκ.

Ήταν η μητέρα μου.

Εγώ τότε δεν ήξερα ούτε αυτό.

Έπειτα από πολλά χρόνια μού το αφηγήθηκε ο Αβινάς Πιλάι.

Το πιο μικρό και πολύ διαφορετικό παιδί του Σαρλ Λαμάρκ είχε γεννηθεί σε ένα αρχοντικό με τεράστιο κήπο που βρισκόταν στο κέντρο μιας αχανούς έκτασης στον Μπουρνόβα. Τα πλατώματα του κήπου, που είχε φτιαχτεί στην πλαγιά, ήταν στολισμένα με πέργκολες, στα δουλεμένα σίδερα των οποίων κρέμονταν ευωδιαστά γιασεμιά, κληματαριές κατάφορτες μοβ τσαμπιά, παρτέρια με καμέλιες, μπιγκόνιες και τριαντάφυλλα διαφόρων ειδών. Η Εντίτ, όταν ήταν μικρή, πίστευε πως ο κήπος αυτός, που η μία άκρη του έφτανε μέχρι το δάσος με τα κυπαρίσσια, ήταν ο ίδιος ο Παράδεισος. Ο Μπουρνόβας ήταν περιτριγυρισμένος από βουνά που οι κορυφές τους χάνονταν στο γαλάζιο του ουρανού. Στην αχανή έκταση, ροδιές και βουσσινιές χαιροτούσαν τους διαβάτες.

Η μικρή Εντίτ περνούσε τις ημέρες της ξαπλωμένη ανάμεσα στις γαλάζιες, μοβ και ροζ ορτανσίες, που τις φύτευε με τα ίδια του τα χέρια ο παππούς της, τις φρόντιζε σαν τα μάτια του και

έλεγε ότι ήταν τα εγγόνια του, και εκείνη, γυρίζοντας το κεφάλι της στον ουρανό, παρακολούθουσε τα σύννεφα να αργοκυλούν. Ένα από αυτά έσερνε μαζί του τον Καιρό. Ο Καιρός ήταν ο θεός των μάταιων καιρών που κυλούσε και έφευγε. Ο Καιρός ήταν ερωτευμένος με τη βασίλισσα των Αμαζόνων Σμύρνα, ιδρύτρια της Σμύρνης. Κάθε μέρα ταξίδευε πάνω από τον γαλανό ουρανό της Σμύρνης στην πλάτη ενός σύννεφου και χαιρετούσε τα δισέγγονα της όμορφης βασίλισσας. Η Σμύρνα, όσο όμορφη ήταν, άλλο τόσο ήταν δυνατή και δίκαιη. Ερχόταν πάντα πρώτη στην τοξοβολία. Είχε κόψει, όπως και οι άλλες Αμαζόνες, το δεξί της στήθος για να μην εμποδίζει το τέντωμα του τόξου. Η Εντίτ τη φανταζόταν να τινάζει τα μακριά, μαύρα της μαλλιά και να τρέχει καβάλα στο άλογό της πάνω στη χρυσή άμμο της παραλίας. Αν κάποτε είχε μια κόρη, θα την ονόμαζε Σμύρνα.

Όταν άρχιζε να πλήττει ανάμεσα στις ορτανσίες, σηκώνόταν και έτρεχε προς το μποστάνι που βρισκόταν στην αρχή του δάσους και έτριβε το πρόσωπό της στις πιπεριές, το θυμάρι, τη μολόχα, και ρουφούσε στα πνευμόνια της, μέχρι να φταρνιστεί, τις μυρωδιές των θεραπευτικών αυτών βοτάνων που φύτρευε η Σιντικά, η πλύστρα. Το περιβόλι ήταν γεμάτο καρποφόρα δέντρα. Στην κληματαριά είχαν κρεμάσει κούνιες. Αυτές τις είχε φτιάξει ο πατέρας της μαζί με τον επιστάτη Μουσταφά δουλεύοντας πλάι πλάι στο ξυλουργείο. Τα σχοινιά είχαν αγοραστεί από ένα κατάστημα στο λιμάνι που προμήθευε σχοινιά στα καράβια. Η Εντίτ, καθώς υψωνόταν με την κούνια, άρπαζε ένα τσαμπί από τα λογής λογής πολύχρωμα σταφύλια που φρόντιζε ο παππούς της, και, παρά την απαγόρευση της μητέρας της, έτρωγε τις σκονισμένες, ζεστές, κίτρινες, μεθυσμένες από τη ζάχαρή τους ρώγες. Ο παππούς, ο Λουί Λαμάρκ, αφού μεταβίβασε τη δουλειά του στον γιο, στράφηκε στην παραγωγή σταφυλιών, και, στα χρόνια της σύνταξής του, έμαθε την επιστήμη του μπολιάσματος και άρχισε να παράγει διαφορετικού χρώματος και γεύσης σταφύλια. Τα κίτρινα, πράσινα, μοβ σταφύλια του παππού στην κληματαριά όπου ήταν κρεμασμένη η

κούνια φούσκωναν σαν μπαλόνια και ξετρελάιναν όχι μόνο την Εντίτ αλλά και τις μέλισσες.

Το καλοκαίρι οι εργαζόμενοι του αρχοντικού τέντωναν στα χαμηλά κλαδιά της βυσσινιάς και της ροδακινιάς ένα χοντρό πανί για να πέφτουν μέσα οι καρποί. Τα δέντρα έμοιαζαν να φορούν φούστα φουσκωτή. Για τα ρόδια και τα σύκα έπρεπε να περιμένουν μέχρι το τέλος του καλοκαιριού. Η Εντίτ είχε ανακαλύψει ότι, κόβοντας σύκα πράσινα, κυλούσε στα χέρια της ένα κατάλευκο υγρό όπως αυτό της γάτας Γκρίσα όταν βύζαινε τα μικρά της. Η Σιντικά της είχε πει ότι εκείνο το υγρό είναι το αίμα της συκιάς. Για να μεγαλώσει, να φουσκώσει το σύκο σαν βυζί, χρειαζόταν εκείνο το υγρό. Η Σιντικά ήταν πρόσφυγας από την Κρήτη. Ξανθό προς λευκό χρώμα μαλλί, γαλανά ματιά, λεπτό και ευθυτενές κορμί. Κανείς δεν την είχε δει δίχως τσιγάρο ανάμεσα στα δάχτυλα. Μιλούσε ελληνικά που, εκτός από τον άντρα της, τον επιστάτη Μουσταφά, δεν τα καταλάβαινε κανείς, ούτε τα παιδιά της. Η Εντίτ, όταν ήθελε να αποφύγει τους επισκέπτες της μητέρας της, κατέφευγε στην καλύβα της Σιντικά στην άκρη του κήπου, όπου εκεί η γυναίκα της πρόσφερε κουλουράκια με κανέλα και πίτες με χόρτα και τυρί.

Η Εντίτ περισσότερο από όλα τα φρούτα αγαπούσε τα μούρα. Ο πατέρας της Εντίτ μια μέρα της είχε διηγηθεί πως αυτό το δέντρο το είχε φυτέψει ο προπάππος του, τότε που τον Μπουρνόβα τον έλεγαν Χωριό των Γάλλων. Η Εντίτ γνώριζε πως αυτό ήταν αδύνατο. Ο Μπουρνόβας ήταν ήδη ένα χωριό γεμάτο καρποφόρα δέντρα. Οι εκκεντρικοί Γάλλοι φύτευαν μπανανιές ή φοινικιές που έφεραν από την Ινδοκίνα ή την Αίγυπτο. Άλλωστε, το αρχοντικό δεν είχε χτιστεί τόσο παλιά, αλλά τον καιρό που ο παππούς ήταν νέος. Και ο παππούς, για να βρει χώρο για μερικές μπανανιές που είχε φέρει από τη Λουάνγκ Πραμπάνγκ, είχε ξεριζώσει μερικές μουριές. Κι αυτό θα πρέπει να είναι από τα οικογενειακά παραμύθια που μεταφέρονται στις επόμενες γενιές σαν πραγματικότητα, όπως το άλλο παραμύθι, που έλεγε ότι, όταν χτιζόταν το αρχοντικό, βρέθηκε μέσα στη γη ένα άγαλ-

μα της Αφροδίτης το οποίο ο βασιλιάς Λουδοβίκος ΙΗ΄ το αγόρασε και το δώρισε στο Μουσείο του Λούβρου. Η Εντίτ τα ήξερε όλα αυτά, όμως, όταν ο πατέρας της άρχιζε να της διηγείται τέτοιες ιστορίες, τον άκουγε σιωπηλή για να μην τον απογοητεύσει.

Η μουριά υψωνόταν μπροστά από το υπνοδωμάτιο της Εντίτ. Άφηνε τους καρπούς της στο μπαλκόνι. Η Εντίτ είχε ανακαλύψει πως, αν τέντωνε τον λαιμό της, θα μπορούσε να φάει μούρα όπως τα πουλιά. Στη μικρή φωλιά που είχε φτιάξει δίπλα στο προσκέφαλό της από τα μουρόφυλλα έτρεφε μεταξοσκώληκες. Η γκουβερνάντα της, που ήταν από την Προύσα, της είχε μάθει να λέει νανουρίσματα στις κάμπιες. Η γκουβερνάντα ισχυριζόταν πως οι μεταξοσκώληκες καταλάβαιναν μόνο ελληνικά. Κάθε βράδυ η Εντίτ τραγουδούσε στις κάμπιες της, και το πρωί, γεμάτη περιέργεια, σήκωνε τα φύλλα να τις παρακολουθήσει. Όταν φανταζόταν τη στιγμή που οι κάμπιες θα έβγαιναν από το κουκούλι και θα πετούσαν, ένιωθε ταραχή αλλά και θλίψη. Όταν, στο μέσο του καλοκαιριού, ερχόταν ο καιρός να φτιάξουν πετιμέζι, οι Ελληνίδες υπηρέτριες έστρωναν ένα σκέπασμα στη γη και ζητούσαν από τη μικρή Εντίτ να τρανάξει τα κλαδιά του δέντρου. Παρότι φοβόταν τις μέλισσες που είχαν ορμήσει στα πεσμένα στο μπαλκόνι της μούρα, η Εντίτ τρελαινόταν με αυτή τη δραστηριότητα, που μπορούσε να γίνει μονάχα από το δικό της μπαλκόνι. Όταν έσκυβε από το μπαλκόνι και τράνταζε με τα λεπτά της μπράτσα τη μουριά, τα μελωμένα μούρα έπεφταν κάτω, πάνω στο πανί που είχαν στρώσει τα κορίτσια. Ο ήχος που έκαναν θύμιζε καλοκαιρινή βροχή.

Η Εντίτ είχε μεγαλώσει μακριά από τους μεγαλύτερους αδελφούς και τη μεγαλύτερη αδελφή της, λόγω διαφοράς στην ηλικία. Ήταν ένα παιδί που ήξερε να περνάει την ώρα του μονάχο. Η αδελφή της, η Άννα, και τα αδέλφια της, ο Σαρλ ο Δεύτερος και ο Ζαν-Πιερ, περνούσαν τους οκτώ μήνες του χρόνου οικότροφοι σε σχολείο της Γαλλίας. Αυτούς τους οκτώ μήνες στο αρχοντικό δεν υπήρχε άλλο παιδί εκτός από την Εντίτ. Όχι πως δεν είχε φίλους. Εκείνο τον καιρό ο Μπουρνόβας ήταν παιδικός πα-

ράδεισος. Οι φροντισμένοι, πράσινοι δίχως φράχτες κήποι πρόσφεραν μια απέραντη έκταση όπου τα παιδιά μπορούσαν να πετούν χαρταετούς ή να τρέχουν παρέα με κυνηγόσκυλα. Τριγύρω υπήρχαν τόσες πολλές άγνωστες εκτάσεις, αγροκτήματα που θύμιζαν μικρά παλάτια, ερείπια για τα οποία κυκλοφορούσαν διάφορες περιέργες ιστορίες, δρόμοι που οδηγούσαν σε νέους τόπους, ώστε η Εντίτ σκεφτόταν πως δε θα της έφτανε μια ζωή να εξερευνήσει όλα αυτά τα μέρη.

Το σούρουπο, που μύριζε άρωμα μανταρινιού, οι κυρίες, οι γκουβερνάντες και οι νέες κοπέλες έβγαζαν καρέκλες και ψάθες μπροστά στα αρχοντικά και άνοιγαν τα στήθη στον άνεμο που ερχόταν από τα σκιερά βουνά και, ξαπλωμένες στις ψάθες, από τη μια κουβέντιαζαν με τις γειτόνισσες, από την άλλη έπιναν γουλιά γουλιά τον ψημένο με μασίχα καφέ τους. Στο μεταξύ, τα παιδιά παράβγαιναν με τα ποδήλατά τους, έπαιζαν κρυφτό, κουτσό, κι ένα σωρό άλλα παιχνίδια, και περίμεναν με περισσότερη αγωνία τον χαλβατζή παρά τον πατέρα τους, που ερχόταν με το βραδινό τρένο. Ο χαλβατζής, ο Κώστας, που ζούσε στο μικρό χωριό του Μπουρνόβα, πρόσφερε χαλβαδόπιτα στα παιδιά, και φουντούκια μέσα σε χάρτινο χωνάκι στις ξαπλωμένες στις ψάθες κυρίες, καθώς και λουκούμια και ζαχαρωτά ως συνοδευτικά του καφέ.

Ο πιο στενός φίλος της Εντίτ ήταν ο γιος των γειτόνων τους, ο Έντουαρντ Τόμας-Κουκ. Μαζί σκαρφάλωναν στις σιδερένιες πόρτες των κήπων τους, κυνηγούσαν φαντάσματα στα εγκαταλειμμένα αρχοντικά, ενώ στα αργόσυρτα καλοκαιρινά απογεύματα υποδύονταν τους χαρακτήρες των βιβλίων που διάβαζαν αποτραβηγμένοι στη σκιά. Ο Έντουαρντ ήταν ο μεσαίος γιος μιας πολυμελούς οικογένειας· ήταν ξεχασμένος ανάμεσα στους δύο μεγαλύτερους αδελφούς και τη μικρότερη αδελφή του. Το αρχοντικό τους ήταν γεμάτο κεντητούς καναπέδες, τραπεζάκια φτιαγμένα στην Άπω Ανατολή και σπάνια έργα τέχνης. Υποδέχονταν πάντοτε φίλους και συγγενείς, τους οποίους ο Έντουαρντ προσφωνούσε «θείε» ή «θεία», αλλά ο τελευταίος ποτέ δεν ήξε-

ρε αν πράγματι ήταν θείοι. Ο Έντουαρντ δεν έμοιαζε με τα άλλα αγόρια. Προτιμούσε, για παράδειγμα, να διαβάσει βιβλία πλάι στην Εντίτ αντί να συμμετέχει στην ποδοσφαιρική ομάδα, που ήταν η τελευταία μόδα τότε. Δίπλα στο *Νησί των θησαυρών* και τις *Περιπέτειες του Τομ Σόγιερ*, είχε διαβάσει και το αγαπημένο βιβλίο της Εντίτ, που ήταν οι *Μικρές κυρίες*, και όχι μόνο αυτό, αλλά, κατόπιν της επιμονής του Έντουαρντ, η τελευταία είχε κόψει με λύπη τις δύο πλεξούδες της, γιατί το κορίτσι ήθελε να μοιάσει στην Τζο, την ηρωίδα του βιβλίου.

Η Εντίτ είχε κι έναν ακόμη φίλο εκτός από τον Έντουαρντ: τον κύριο Σαρλ Λαμάρκ, τον πατέρα της. Ο κύριος Λαμάρκ θα μπορούσε να είναι παππούς της. Ίσως γι' αυτό τον λόγο η σχέση τους βασιζόταν στη στοργή και την κατανόηση. Και ίσως πάλι για τον ίδιο λόγο, ο πατέρας της την είχε παραχαϊδέψει, όπως ισχυριζόταν η Ζιλιέτ. Στα ευωδιαστά με γιασεμί ηλιοβασιλέματα που τα βουνά τα μετέτρεπαν σε πανδαισία του μοβ και του ροζ, η Ζιλιέτ, με τη μεγάλη της κόρη, Άννα, όταν κατέβαιναν με τις τουαλέτες τους στον κήπο, έβρισκαν την Εντίτ να κάθεται στο πεζούλι της διακοσμητικής δεξαμενής με το χέρι βυθισμένο στο νερό να χαϊδεύει τα νούφαρα και τα κοκκινόψαρα και να παρακολουθεί την είσοδο του περιφραγμένου με ψηλό τοίχο κήπου. Η αδελφή της απέφευγε επιδεικτικά να κοιτάξει την Εντίτ. Και η μητέρα της, χωρίς να διακόψει τα μικρά βήματα που έκανε με τα σατέν υποδήματά της, απευθυνόταν στη μικρή λέγοντας: «Μικρή μου Εντίτ, *ma chérie*,* πηγαίνουμε για τσάι στη θεία Ροζ, εντάξει,** Μέχρι να επιστρέψουμε, σε παρακαλώ να πλυθείς, να καθαριστείς και να χτενιστείς. Είπα στην γκουβερνάντα σου να ετοιμάσει το ρούχο με τις γαλάζιες κορδέλες. Το βράδυ στο δείπνο θα έχουμε επισκέπτες. Θέλω να δω στο τραπέζι το χαμογελαστό πρόσωπο όλων σας». Οι λέξεις έβγαιναν βιαστικές, όπως

* «Γλυκιά μου»: γαλλικά στο πρωτότυπο. (Σ.τ.Μ.)

** Όλα τα πλαγιογράμματα ελληνικά σημαίνουν ελληνικά στο πρωτότυπο. (Σ.τ.Μ.)

και ο βηματισμός της. Όταν στεκόταν λίγο για να πάρει ανάσα, τα γαλανά της μάτια έμεναν για ένα κλάσμα του δευτερολέπτου πάνω στο πρόσωπο της Εντίτ ώστε να δει την επιβεβαίωσή της. Μετά, το βλέμμα της γλιστρούσε στα μαλλιά της με ύφος σαν να έβλεπε κάτι ντροπιαστικό. Τα αντάρτικα μαλλιά της κόρης της, που έσπαγαν τα αδαμαντοστόλιστα χτένια, ξυπνούσαν μια σκοτεινή υποψία στην ψυχή της Ζιλιέτ και σχημάτιζαν μια βαθιά γραμμή ανάμεσα στα δύο φρύδια. Τον καιρό που η ίδια γραμμή εμφανίστηκε ανάμεσα στα δύο φρύδια της Εντίτ, όταν είχε μόλις φτάσει τα δώδεκα, η μητέρα της στενοχωρήθηκε πιο πολύ κι από την ίδια.

«Βλέπετε, κυρία Λεβόν», έλεγε με παράπονο στη φίλη της που πήγαινε για τσάι εκείνα τα χρόνια, «και το πρόσωπο της Εντίτ, σε αυτή την ηλικία, έχει ρυτίδες. Της λέω να τρίβει το πρόσωπό της με ροδόνηρο, και να βάζει μύρο, αλλά δε μ' ακούει». Θαρρείς και εάν επαναλάμβανε αρκετές φορές το παράπονό της, θα απέσειε την ευθύνη εκείνης της ενοχλητικής ρυτίδας. Πάντως, η Εντίτ ουδέποτε κατάλαβε γιατί η μητέρα της θεωρούσε τον εαυτό της υπεύθυνο για την ανάμεσα στα φρύδια της κόρης της ρυτίδα.

Ο κύριος Λαμάρκ έπαιρνε στην αγκαλιά του την ονειροπόλο κόρη του, που τον περίμενε στο πεζούλι της δεξαμενής, η οποία βρισκόταν απέναντι ακριβώς από την είσοδο, απευθυνόταν σε αυτήν λέγοντας «μνιατούρα μου», και τη χάιδευε. Η Εντίτ ήταν πράγματι πολύ μικροκαμωμένη. Οι γραμμές του προσώπου ήταν λεπτοσμιλεμένες· το πρόσωπο, μια σταγόνα νερού... Μέχρι την εφηβεία παρέμενε η πιο εύθραυστη μαθήτριά της τάξης. Τα δόντια της ήταν στη θέση τους σαν τους σπόρους του ροδιού. Το κενό στα δύο μπροστινά της δόντια την καθιστούσε ακόμα πιο αξιολάπητη· σύμφωνα δε με τη Σιντικά, αυτό τη φύλαγε από το κακό μάτι. Εκείνο το κενό ήταν το γούρι της Εντίτ. Τα βράδια, ένα και μόνο βλέμμα του κυρίου Λαμάρκ στα κατάμαυρα σαν κάρβουνο, και με πυκνές βλεφαρίδες, μάτια της κόρης του αρκούσε να χαλαρώσει τον μπαϊλντισμένο πατέρα από τις υποθέσεις της ναυτιλιακής εταιρείας του. Ενώ οι κυρίες του αρχοντι-

κού έτρεχαν στις απογευματινές συναντήσεις τσαγιού, πατέρας και κόρη, χέρι χέρι, έκαναν περιπάτους στον τεράστιο κήπο, χάζευαν τις μέλισσες που ρουφούσαν μέλι από το αγιόκλημα, ή τις αράχνες που ύφαιναν τον ιστό τους ανάμεσα στα σκονισμένα τσαμπιά του παππού, και συζητούσαν για τα αστέρια που πρόβαλλαν το κεφάλι τους πίσω από την κορυφή του θρυλικού Νυμφαίου όρους, ή το φεγγάρι που ασημόβαφε τους μενεξέδες.

Ο Σαρλ Λαμάρκ είχε αμέτρητες θεωρίες για το σύμπαν. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να έχει το σχήμα του πέταλου. Εφόσον είναι έτσι, εάν στεκόμασταν στη μία άκρη του πέταλου και φωτογραφίζαμε την απέναντι άκρη, θα μπορούσαμε να δούμε τον Καίσαρα να ερωτοτροπεί με την Κλεοπάτρα, ή τον κατάλευκο λαϊμό της Μαρίας Αντουανέτας να κρέμεται από την γκιλοτίνα. Η Εντίτ δεν καταλάβαινε πώς το φεγγάρι έδειχνε πάντα την ίδια πλευρά του, ούτε τη θεωρία του πέταλου, ωστόσο της άρεσε πάρα πολύ η πιθανότητα να φωτογράφιζε τις ηρωίδες τις ιστορίες των οποίων λάτρευε να ακούει. Επίσης, τρελαινόταν να ακούει τις θεωρίες του πατέρα της για το σύμπαν, τις οποίες στόλιζε με ηρωίδες της Ιστορίας που λάτρευε.

Ο κύριος Λαμάρκ δε χαλούσε το χατίρι της μικρής του κόρης· την παραχαίδευε με μεταξωτά ρούχα, μουσικά κουτιά διακοσμημένα με μαργαριτάρια, χτένες στολισμένες με διαμάντια, κούκλες με πραγματικά μαλλιά που έφερνε από το Παρίσι. Είχε, επιπλέον, φτιάξει μια μινιατούρα του παλατιού των Βερσαλλιών όπου μέσα της θα μπορούσαν να κυκλοφορούν οι κούκλες της μικρής. Το παλάτι είχε κρυφά δωμάτια που τα ήξεραν μονάχα η Εντίτ και ο πατέρας της. Τα πρωινά της Κυριακής ο πατέρας έβγαινε στη βιτρίνα, όπου κανείς δε θα τον ενοχλούσε, και σκάλιζε στο ξύλο ζώα που θα κοσμούσαν το παλάτι. Ο κήπος του παλατιού είχε γεμίσει με άλογα, γαϊδούρια με κοφίνια και στις δύο πλευρές, καμήλες με κουνουνάκια κρεμασμένα στον λαϊμό, ελέφαντες με τεράστια πόδια. Όταν η κορούλα του έγινε δέκα ετών, της χάρισε ένα πόνι που είχε φέρει από το Λονδίνο. Και στα δεκατρία της, ένα καθαρόαιμο αραβικό άλογο, το κατάμαυρο τρίχωμα του οποίου

γυάλιζε σαν καθρέφτης. Πατέρας και κόρη καβαλούσαν τα άλογά τους και τα οδηγούσαν στις εξοχές του Μπουρνόβα, έκαναν περιπάτους στο Ναρλίκιοϊ και τον Κουκλουτζά, και, όταν κουράζονταν, έπαιρναν μια ανάσα στο εξοχικό κέντρο δίπλα στη Γέφυρα των Καραβανιών. Μια μέρα, είχαν ψήσει αρνί στη σουβλα και μοίρασαν το κρέας στους Γιουρούκους, που είχαν στήσει σκηνές στην εξοχή, και τους εκδρομείς που είχαν βγει στα περίχωρα.

Και επειδή έτσι είχαν τα πράγματα, κανείς δεν απόρησε που η Εντίτ ήταν αυτή η οποία κλονίστηκε περισσότερο από όλους με τον ξαφνικό θάνατο του πατέρα της. Η καρδιά του κακόμοιρου σταμάτησε ξαφνικά καθώς εκείνος γευμάτιζε μόνος στο εστιατόριο «Kraemer» μια υπερβολικά ζεστή μέρα. Το κεφάλι του έπεσε μέσα στο πιάτο με το φιλέτο και το λαχανάκι Βρυξελλών, ενώ η γαβάθα με το τζατζίκι αναποδογύρισε πάνω στο *Μοναστήρι της Πάρμας*, που κουβαλούσε πάντα στην τσέπη του σακακιού του.

Αυτό που βοήθησε τη Ζιλιέτ Λαμάρκ τον καιρό που ακολούθησε ήταν η στενή σχέση πατέρα και κόρης, μια σχέση που την ενοχλούσε πάρα πολύ. Η Ζιλιέτ ερμήνευε με περίτεχνους γλωσσικούς ακροβατισμούς την επιστροφή της Εντίτ από την τελευταία τάξη του παρισινού σχολείου, τον εγκλεισμό της στους τέσσερις τοίχους του αρχοντικού, το σκελετωμένο κορμί, και τα θλιμμένα των μαύρων κύκλων μάτια, με τη βαθιά κατάθλιψη της κόρης που έχασε τον πατέρα της.

«Πού είναι η Εντίτ; Αχ, *ma chérie*, ο ξαφνικός θάνατος του Σαρλ την πείραξε πολύ· σε βαθμό που αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το σχολείο λόγω υγείας. Και όταν ο γιατρός μου είπε ότι ο ζεστός καιρός της περιοχής δε θα της κάνει καλό, την έστειλα στα ιαματικά λουτρά του Μπάντεν Μπάντεν. Εκεί πέρασε όλο το καλοκαίρι. Τώρα ξεκουράζεται. Γι' αυτό δεν τη βλέπει ο κόσμος. Αυτό το ατυχές γεγονός μάς κλόνησε όλους, φυσικά, όμως κάποιος πρέπει να επιστρέψει στη ζωή, *n' est-ce pas*;* Ας είναι καλά τα αγόρια, αμέσως ανέλαβαν τη δουλειά

* «Έτσι δεν είναι;» γαλλικά στο πρωτότυπο. (Σ.τ.Μ.)

και τις υποχρεώσεις. Ενώ η Άννα μου περιμένει και πάλι παιδί. Αχ, μην τα ρωτάς... Και αυτή τη φορά είναι δίδυμα! *Mon Dieu!** Μετακόμισαν στον Μπουτζά σ' ένα σπίτι μικρό παλάτι. Δε θυμάμαι αν σ' το είπα, ο γαμπρός μου είναι πολύ καθωσπρέπει, Άγγλος αριστοκράτης. Αχ, φυσικά τον γνωρίζεις. Α, *oui*, μιλούσαμε για την Εντίτ. Όπως ξέρεις, η κόρη μου είναι λιγάκι ευαίσθητη. Επιπλέον, ως γνωστόν, πατέρα και κόρη είχαν αδυναμία ο ένας στον άλλο. Δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Μίλησα με τον διάσημο νευρολόγο που μένει στο Huck Hotel. Μου είπε να την αφήσουμε στην ησυχία της, να μην παρεμβαίνουμε. Ήρθε από τη Βιέννη. Γράφει τα απομνημονεύματά του εδώ. Γνωριστήκαμε τις προάλλες σε μια δεξίωση των Τόμας-Κουκ. Και ξέρεις τι άλλο είπε;»

Κάποια στιγμή άρχισε και η ίδια να πιστεύει τα όσα διηγούνταν. Κατά πάσα πιθανότητα, τα διηγούνταν για να τα πιστέψει η ίδια μάλλον παρά οι συνομιλητές της. Ένα ψήγμα αλήθειας αρκούσε για να πει μια ολόκληρη ιστορία. Και ο Σαρλ είχε πεθάνει στην ώρα του· αυτό ήταν σίγουρο. Η ίδια, ακόμα και αν το προσπαθούσε, δε θα πετύχαινε τέτοια συγκυρία. Εάν ο άντρας της ζούσε, δε θα μπορούσε να κρατήσει μια ψυχραιμη στάση απέναντι στο σκάνδαλο που προκάλεσε η Εντίτ. Θα επέφερε την καταστροφή όλης της οικογένειας. Ενώ η Ζιλιέτ δεν έσωσε μόνο την τιμή και την υπόληψη της κόρης της, αλλά και ολόκληρης της οικογένειας· κατάφερε να τους βγάλει όλους ασπροπρόσωπους. Ήταν βέβαιη πως και η Εντίτ σύντομα θα άφηνε πίσω την κατάθλιψη και θα έκανε έναν πετυχημένο γάμο. Θα έπρεπε να την αρραβωνιάσει με τον γιο των γειτόνων, τον Έντουαρντ, μόλις εκείνος τελείωνε τις σπουδές του στη Νέα Υόρκη.

Κι ενώ εκείνη έκανε σχέδια προς αυτή την κατεύθυνση, η αδυσώπητη μοίρα –ακριβώς τη στιγμή που η Ζιλιέτ νόμιζε ότι την είχε υπό έλεγχο–, εντελώς απρόσμενα, μέσα από τον δερ-

* «Θεέ μου»· γαλλικά στο πρωτότυπο. (Σ.τ.Μ.)

μάτινο χαρτοφύλακα ενός Αθηναίου δικηγόρου, έδωσε ένα γερό χτύπημα και κλόνησε την ισορροπία στις ήδη ευαίσθητες σχέσεις μάνας και κόρης.

Άν από τον δερμάτινο χαρτοφύλακα

Όταν η μητέρα της μπήκε στην τραπεζαρία ανεμίζοντας την γκριζογάλανη ρόμπα της, η Εντίτ διάβαζε εφημερίδα.

Ήταν ένα από εκείνα τα σπάνια πρωινά που ο ήλιος δε φαινόταν στον ουρανό του Μπουρνόβα. Ο σκοτεινός ουρανός μούγκριζε στις κορυφές των βουνών λες και πήγαινε να εκραγεί. Αλλά και ο άνεμος φυσούσε θυμωμένος. Επειδή ο ήλιος τούς είχε ξεχάσει, έβγαζε το άχτι του από τα δέντρα και έδερνε τα άφυλλα κλαδιά της ροδακινιάς και της βυσσινιάς που ήταν μπροστά από το παράθυρο. Αντίθετα με τη φουρτούνα έξω, μέσα στην τραπεζαρία των Λαμάρκ επικρατούσε ηρεμία, και μύριζε ζεστό ψωμί και καμένο κούτσουρο που τριζοβολούσε στο τζάκι. Ο επιστάτης Μουσταφά, αφού έκανε την πρωινή προσευχή του, άναψε τη θερμάστρα με τα κίτρινα πλακάκια, και μία από τις υπηρέτριες έβαλε έναν δίσκο στο γραμμόφωνο. Μία σονάτα του Μέντελσον για βιολί και πιάνο. Η Ζιλιέτ ήθελε το πρωινό της ξύπνημα να συνοδεύεται με μουσική· μετά τον θάνατο του άντρα της δεν άντεχε τη σιωπή. Είχε αγοράσει από ένα γραμμόφωνο για κάθε δωμάτιο του κάτω ορόφου. Επίσης, είχε φροντίσει να έχει ένα και στο υπνοδωμάτιό της.

Το βλέμμα της Εντίτ, που ξέφυγε από την εφημερίδα, προσπέρασε τη μητέρα της, η οποία στεκόταν κάτω από το κούφωμα της πόρτας, και σκάλωσε στην ελαιογραφία του πορτρέτου του πατέρα της, που ήταν κρεμασμένη στον απέναντι τοίχο. Ο πατέρας της έλεγε ότι οι εσωστρεφείς άνθρωποι έβρισκαν τη γαλήνη που αναζητούσαν ως επί το πλείστον κατά τους χειμωνιά-

τικους μήνες. Όπως το σχήμα του κορμού των δέντρων έβγαινε στην επιφάνεια όταν έπεφταν τα φύλλα, τα λουλούδια και οι καρποί τους, έτσι και ο άνθρωπος συναντούσε τις πιο βαθιές πτυχές της ψυχής του στην ησυχία του χειμώνα. Δυστυχώς, σε αυτή την πόλη όπου οι άνθρωποι ζούσαν τη ζωή τους κυρίως μπροστά στα παράθυρα και τις πόρτες, ο χειμώνας διαρκούσε πολύ λίγο. Η Εντίτ νοσάλησε τους βροντερούς χειμώνες στη Σχολή των Καλογραγιών του Παρισιού, όπου, στη θερμαινόμενη από ένα υπερμέγεθες τζάκι βιβλιοθήκη, όλα τα κορίτσια μαζί μελετούσαν τα μαθήματά τους. Πλέον η σχολή στο Παρίσι ήταν μονάχα ένα όνειρο. Οι συμμαθήτριάς της, μαζί με τις οποίες έφθειραν τα θρανία την περασμένη άνοιξη, τώρα θα είχαν αποφοιτήσει.

Αναστέναξε και έστρεψε το βλέμμα της και πάλι στην εφημερίδα.

Εκείνες τις μέρες συζητούσαν το θέμα της πρόσκλησης της «Comédie-Française» για να έδινε μερικές παραστάσεις στη Σμύρνη. Ο Πρόξενος είχε συναντηθεί ο ίδιος με τον διευθυντή του παλαιότερου και διασημότερου θεάτρου του κόσμου, τον Ζιλ Κλαρετί, από τον οποίο είχε αποσπάσει την υπόσχεση ότι ο θίασος θα έδινε παραστάσεις στο Σπόρτιγκ Κλαμπ. Και η εφημερίδα «La Réforme», θέλοντας να δείξει την προτίμηση των επιφανών της πόλης για τη γαλλική κουλτούρα, είχε κάνει την είδηση πρωτοσέλιδο.

«*Bonjour, ma chérie*».

Η Ζιλιέτ έσκυψε και φίλησε την κόρη της στο δεξί μάγουλο. Έριξε μια ματιά πάνω από τον ώμο στην εφημερίδα και μετά ρώτησε με την τσιριχτή φωνή της:

«Κοιμήθηκες καλά;»

Η Εντίτ κούνησε το κεφάλι καταφατικά δίχως να την κοιτάξει. Στην πρωτεύουσα της Τζαμάικα είχε γίνει μεγάλος σεισμός, οι δρόμοι του Κίνγκστον είχαν γεμίσει με σωρούς ερειπίων από τα κτίρια που είχαν καταρρεύσει και με ανθρώπους που έτρεχαν τρομοκρατημένοι. Έσκυψε προς την εφημερίδα για να δει καλύτερα τη φωτογραφία.

«Για δες τον καιρό! Πώς σκοτείνιασε έτσι. Θα 'λεγες ότι δεν είναι σύννεφα, αλλά ένας επιθετικός στρατός που έρχεται καταπάνω μας. Σφίχτηκε η ψυχή μου προί προί!»

Η Ζιλιέτ κάθισε στη θέση της, που ήταν στην αρχή του τραπέζιού. Το αμακιγιάριστο πρόσωπό της έμοιαζε γυμνό, και προσπάθησε να το ντύσει με ένα χαμόγελο.

«Είδες τους αδελφούς σου; Ή μήπως έφυγαν προτού σηκωθείς; Πού είναι η Γερτρούδη και η Μαρία; Κοιμούνται ακόμη;»

Η Εντίτ έριξε μια ματιά στις άδειες καρέκλες γύρω και σήκωσε τους ώμους.

Μόλις εκείνη τη στιγμή συνειδητοποίησε ότι οι νύφες της δεν είχαν κατέβει για πρωινό. Η Ζιλιέτ συνέχισε δίχως να περιμένει απάντηση.

«*Ah, bien sûr.** Τώρα θυμήθηκα. Σήμερα θα κατέβαιναν στην πόλη. Ήρθε η ξαδέλφη της Γερτρούδης από το Άμστερνταμ. Θα συναντηθούν στο “Café de Paris”. Μακάρι να είχες πάει κι εσύ, μικρή μου Εντίτ. Η Γερτρούδη και η Μαρία θεωρούνται πλέον αδελφές σου. Πάντως, ο καιρός είναι απαίσιος. *Kρίμα!* Θεσ μετά το πρωινό να ανεβούμε μαζί επάνω και να δούμε το μωρό; Άρχισε πλέον να χαμογελά, το ξέρεις; Μεταξύ μας τώρα, όσο μεγαλώνει τόσο μοιάζει στον αδελφό σου. Δεν το λέω στη Μαρία για να μη στενοχωρηθεί, όμως η μικρή Δάφνη μοιάζει στον αδελφό σου σαν δυο σταγόνες νερό. Και, φυσικά, θυμίζει και λιγάκι εμένα, αφού ο αδελφός σου μου μοιάζει πάρα πολύ».

Η Εντίτ μουρμούρισε κάτι ακατάληπτο. Η Ζιλιέτ τέντωσε το χέρι προς το καμπανάκι δίπλα στο ασημένιο πιρούνι. Μία από τις υπηρέτριες τινάχτηκε από την κουζίνα και βρέθηκε δίπλα στην οικοδέσποινα κρατώντας ένα θερμός με καφέ. Το λευκό της σκουφάκι είχε γλιστρήσει προς το δεξί αυτί· μόλις συνειδητοποίησε το βλέμμα της κυρίας, έπιασε γεμάτη ανησυχία το κεφάλι της. Μετά τον θάνατο του συζύγου της, η Ζιλιέτ είχε ορίσει πως όλοι οι εργαζόμενοι έπρεπε να έχουν την ίδια εμφάνιση. Εί-

* «Α, βέβαια»· γαλλικά στο πρωτότυπο. (Σ.τ.Μ.)

χε φέρει ράφτη από τη Σμύρνη να ράψει στολές για τις υπηρέτριες με βάση τα μοντέλα του αμερικανικού περιοδικού «Good Housekeeping»· είχε επίσης δώσει εντολή τα λευκά σκουφάκια με τις ποδιές να πλένονται κάθε μέρα, ενώ οι μπλε φόρμες δύο φορές την εβδομάδα.

Η Ζωή, που περίμενε τώρα μπροστά στην οικοδέσποινα κρατώντας το θερμός με τον καφέ, προσευχόταν να μην έβλεπε η κυρία τον λεκέ από το μελάνι στην άσπρη της πλισέ ποδιά. Εκείνο το σκοτεινό πρωινό, καθώς άναβε τα κεριά του φωτιστικού στη βιβλιοθήκη του κύριου Λαμάρκ, πεθύμησε να γράψει δυο αράδες στον αγαπημένο της στη Χίο. Τη στιγμή που καθόταν στο γραφείο άκουσε έξω να γελά κάποιος. Η Γερτρούδη με τη Μαρία ετοιμάζονταν να φύγουν με το τρένο των οκτώ. Τη στιγμή που σηκώθηκε ταραγμένη, το μελανοδοχείο έπεσε πάνω της.

Ευτυχώς εκείνο το πρωί η Ζιλιέτ δεν είχε διάθεση να ασχοληθεί με τον λεκέ στην ποδιά της Ζωής. Η απουσία των δύο κοριτσιών από το τραπέζι του πρωινού είχε αποκαλύψει αναπόφευκτα την ένταση που υπήρχε ανάμεσα στη μητέρα και την κόρη. Η Ζιλιέτ ένιωθε σαν το παγιδευμένο αγρίμι. Συν τοις άλλοις, η γραμμή ανάμεσα στα φρύδια της κόρης της της τέντωνε τα νεύρα. Άπλωσε το χέρι προς το φλιτζάνι του καφέ σαν σαρίδα σωτηρίας.

«Ευχαριστώ, Ζωή. Μπορείς τώρα να φέρεις το πρωινό μου. Εντί, εσύ έφαγες, γλυκιά μου;»

«Δεν έφαγα και δεν πρόκειται να φάω».

Η κοπέλα στο τέλος σήκωσε το κεφάλι.

«Ζωή, σε παρακαλώ, μου βάζεις λίγο καφέ ακόμα; Μετά, σε παρακαλώ, πήγαινε στη Σιντικά να της πεις να μου στρίψει δύο τσιγάρα. Να μου τα στρίψει λεπτά, σε παρακαλώ».

«Όπως επιθυμείτε, δεσποινίς Λαμάρκ».

Η Ζιλιέτ, με την ελπίδα πως θα τη βοηθούσε να διατηρήσει το χαμόγελό της, γύρισε το περιστρεφόμενο στρογγυλό ξύλο στη μέση του τραπεζιού. Μαρμελάδες –βύσσινο, τριαντάφυλ-

λο, φράουλα-, μέλι και βούτυρο έκαναν έναν ολόκληρο γύρο. Η καρδιά της δεν πεθυμούσε τίποτε.

«Γιατί, μικρή μου Εντίτ, *ma chérie*; Δεν είναι υγιεινό να πίνεις καφέ με άδειο στομάχι. Τουλάχιστον, πάρε ένα κρουασάν. Κι αυτό το τσιγάρο από πού προέκυψε; Τι θα 'λεγε ο πατέρας σου αν σ' έβλεπε να καπνίζεις στο τραπέζι σαν τις γυναίκες των καπηλειών;»

Η Εντίτ κούνησε το ασημένιο κουτάλι προς την ελαιογραφία. Μέσα στη χρυσή κορνίζα, ο κύριος Λαμάρκ, ελαφρώς γυρισμένος προς την Εντίτ, έδειχνε τη μεγαλοπρεπή κοιλιά του, που πίεζε τα μικρά κουμπιά του σακακιού του.

«Όμως, δε μας βλέπει, έτσι δεν είναι; Δηλαδή είμαι άνετη».

Η Ζιλιέτ κοίταξε την κόρη της πάνω από το πορσελάνινο φλιτζάνι. Παρά τη νευρική της, τους καφέδες που έπινε με άδειο στομάχι, τα τσιγάρα, κι εκείνη τη γρουσουζίκη γραμμή ανάμεσα στα φρύδια, η Εντίτ διατηρούσε τη φρεσκάδα των δεκαεννέα της χρόνων. Ένωσε μέσα της κάτι σαν ζήλια και υπερηφάνεια. Αν πάχαινε λίγο, κρατούσε όρθια τη ράχη, έβαζε λίγο κόκκινο στα μάγουλα και κυκλοφορούσε ανάμεσα στον κόσμο, πολύ εύκολα θα έβρισκε την τύχη της. Ίσως να μη χρειάζόταν να περιμένουν τον Έντουαρντ να επιστρέψει από τη Νέα Υόρκη. Η Ζιλιέτ σκέφτηκε πως θα μπορούσε να κουβεντιάσει με τη γειτόνισσά της Έλεν Τόμας-Κουκ και να δώσουν λόγο. Ενδεχομένως είχαν αργήσει κιόλας. Μήπως ο Έντουαρντ γνώριζε το μεγάλο σφάλμα της Εντίτ, και γι' αυτό αντιστεκόταν; Όπως ήταν γνωστό, το αίσχος είχε γίνει κάτω από τη μύτη του.

Η Ζωή μπήκε από την πόρτα της τραπεζαριάς που άνοιγε στον κήπο. Άφησε τα τσιγάρα δίπλα από το πιάτο της Εντίτ με τρόπο που να μη φαίνονται και αμέσως αποσύρθηκε. Η Σιντικά είχε στείλει κι ένα πιάτο στριφτά κουλουράκια. Η Εντίτ, σε πείσμα προς τη μητέρα της, η οποία μόλις τελείωσε το πένθος των σαράντα ημερών άνοιξε κουρτίνες και παράθυρα και άρχισε να καλεί κόσμο, φορούσε μαύρα ρούχα εδώ και δύο χρόνια. Τράβηξε λοιπόν από την τσέπη του μαύρου φορέματός της μια πίπα

από ελεφαντοστό και τοποθέτησε το τσιγάρο, το άναψε με τον χρυσό αναπτήρα του πατέρα της, που είχε στη βιβλιοθήκη, και φύσηξε τον καπνό από τα λεπτά ρουθούνια της.

«Τουλάχιστον, κάπνισε απ' αυτά τα αμερικάνικα τσιγάρα, κόρη μου. Τι θέλεις και καπνίζεις τον καπνό των χωρικών;» μουρμούρισε η Ζιλιέτ. «Την άλλη εβδομάδα να πάμε στον Παράδεισο να πάρουμε τσιγάρα της προκοπής, αφού κόλλησες σ' αυτό το δηλητήριο. Εξάλλου, εσύ δεν είδες ακόμη τον Παράδεισο. Οι Αμερικανοί έχουν στήσει μια τόσο ωραία πολιτεία, που δε θα πιστεύεις στα μάτια σου!»

«Από πού νομίζετε ότι προέρχεται ο καπνός των Αμερικανών, *maman*;»

Η Ζιλιέτ χτύπησε τη μύτη του αυγού με το ασημένιο κουτάλι. Δεν ήξερε τι να κάνει με την αντάρτισσα κόρη της, δε γνώριζε πώς να επικοινωνήσει. Είχε κουραστεί. Είχε προσπαθήσει από τα χρόνια που η Εντίτ ήταν μικρό παιδί να την αγαπήσει, αλλά ποτέ δεν κατάφερε να την ικανοποιήσει. Την πήγαινε περίπατο με φορέματα που έφερνε από το Παρίσι ειδικά γι' αυτήν, της αγόραζε στέκες μαλλιών και χτένες στολισμένες με διαμάντια, την κερνούσε γλυκά στο «Café Kosti», την πήγαινε βόλτες με άμαξα, της αγόραζε όποιο παιχνίδι ζητούσε από τα καταστήματα παιχνιδιών στον Φραγκομαχαλά. Μια μέρα η μεγάλη της κόρη, η Άννα, όταν επέστρεψε από τη Γαλλία και είδε τα μεταξωτά φορέματα που ποτέ δεν της είχαν πάρει, τις κούκλες με τα ρόδινα μάγουλα, τις σβούρες, τα πεταμένα σε μια γωνιά του δωματίου της μικρής αδελφής της ξύλινα αλογάκια, έβαλε τις φωνές και αναστάτωσε ολόκληρο το αρχοντικό. «Αυτό είναι αδικία!» φώναζε καθώς μεγάλα δάκρυα κυλούσαν από τα μάτια της. «Εγώ είχα μόνο δύο παιχνίδια, και για να αποκτήσω το τρίτο έπρεπε να περιμένω την Πρωτοχρονιά. Στα μαλλιά μου δεν είχα παρά μόνο ροζ κορδέλες. Δεν μπορώ να το πιστέψω, *maman*. Όλα αυτά γίνονται επειδή δεν είμαι τόσο όμορφη όσο η Εντίτ; Δεν έχε-τε ούτε ίχνος δικαιοσύνης στην καρδιά σας!»

Είχε δίκιο. Δεν είχε περάσει ούτε από την άκρη του μυαλού

της Ζιλιέτ να ντύσει, να στολίσει την Άννα και να την πάει περίπατο στην προκουμαία για γλυκά. Η Άννα ήταν ένα εύσωμο, βαριοκόκαλο παιδί. Τα μαλλιά της δεν ξεχώριζαν από το τρίχωμα ποντικιού. Στο μαιευτήριο, όταν τη φάσκιωσαν και την πήγαν στην αγκαλιά της Ζιλιέτ, εκείνη, μόλις είδε το κόκκινο πρόσωπο, που της θύμιζε χωρικούς της Βρετάνης, και τη μύτη σαν πατάτα, έβαλε τα κλάματα. Η Μελινέ μαμή είχε συγκινηθεί βλέποντας τη μητέρα να ξεσπά στο κλάμα μόλις πήρε το βρέφος στην αγκαλιά της, και βγήκε διακριτικά από το δωμάτιο αφήνοντάς τη μόνη. Ωστόσο, η Ζιλιέτ έκλαιγε επειδή είχε παντρευτεί έναν άντρα στην ηλικία του πατέρα της και, επιπλέον, άσχημο, και τώρα είχε αποκτήσει ένα παιδί που του έμοιαζε σαν καρμπόν. Ήταν πολύ νέα όταν γέννησε τη μεγάλη της κόρη. Τα αγόρια που ήρθαν στη ζωή με διαφορά ενός έτους την είχαν πραγματικά εξαντλήσει. Η Εντίτ, που γεννήθηκε επτά χρόνια μετά τον Ζαν-Πιερ, ήταν πολύ γλυκιά, και τώρα πια η Ζιλιέτ είχε πολύ χρόνο για να ασχοληθεί με τη μικρή. Παρ' όλα αυτά, δε θυμόταν να φιλά και να μυρίζει με άνεση τη μικρή. Η Εντίτ, παρότι ήταν γλυκό παιδί, δεν ήταν χαδιάρικο. «Το παιδί χρειάζεται αγάπη, αλλά και στοργή. Εφόσον δε βρίσκει στοργή, θα γίνεται δύστροπο», έλεγε ο Σαρλ. Η Ζιλιέτ δεν καταλάβαινε τι εννοούσε ο άντρας της. Έδινε στην κόρη της ό,τι της ζητούσε, την πήγαινε όπου ήθελε, τι άλλο να έκανε;

Μητέρα και κόρη κάθισαν για ένα διάστημα σιωπηλές. Είχε τελειώσει και η σονάτα στο γραμμόφωνο. Το μονότονο χτύπημα του ρολογιού στον τοίχο ήταν εκνευριστικό. Η Ζιλιέτ άφησε στην άκρη του πιάτου το μαχαίρι για τη μαρμελάδα και σηκώθηκε όρθια. Προχώρησε προς το πορτρέτο του άντρα της, νιώθοντας στο μεταξύ το βλέμμα της κόρης πάνω της. Έβγαλε από το πικάπ τον δίσκο του Μέντελσον κι έβαλε στη θέση του το «Nobody», που είχε αγοράσει την προηγούμενη εβδομάδα από τον Παράδεισο. Έστριψε τημανιβέλα του πικάπ. Στην αρχή ακούστηκαν μερικά τριξίματα, και μετά, η φωνή του Μπερτ Γουίλιαμς, που τραγουδούσε θαρρείς ικετευτικά, γέμισε το δωμάτιο.

«Ορίστε, λοιπόν! Ένα τραγούδι που ταιριάζει στην ατμόσφαι-

ρα αυτής της μέρας. *When life seems full of clouds and rain**... Τι λες; Δεν έχω δίκιο;»

Η Εντίτ είχε εστιάσει την προσοχή της στον καπνό του τσιγάρου, που υψωνόταν προς το φωτιστικό. Μια μέρα θα επιβιβάζόταν στα πλοία που σαλπάρουν από το λιμάνι της Σμύρνης για τη Μασσαλία και θα εξαφανιζόταν από αυτά εδώ τα μέρη· κι από κει κατευθείαν στη Νέα Υόρκη· στη Νέα Γη. Στο χέρι μονάχα μια βάλιτσα και στην τσέπη ένα εισιτήριο χωρίς επιστροφή. Ολομόναχη... Θα έφευγε ένα πρωινό δίχως να ειδοποιήσει κανέναν. Μετά, όπως έλεγαν και οι σίχοι του τραγουδιού, θα βυθιζόταν στο πλήθος και θα γινόταν «κανείς». *Nobody*. Ούτε Λαμάρκ ούτε Λεβαντίνα ούτε Γαλλίδα ούτε κυρία της Δύσης. Ολόγυμνη. Όταν μια φορά ο άνθρωπος γινόταν «κανείς», μετά όλα ήταν εφικτά.

Η Ζιλιέτ ύψωσε την τσιριχτή φωνή της:

«Μάντεψε ποιος έρχεται το βράδυ για φαγητό».

Όταν είδε την Εντίτ να παραμένει σιωπηλή, απάντησε η ίδια με ενθουσιασμό, λες και η κάθε μπουκιά που κατάπινε τη γέμιζε χαρά.

«Ο Αβινάς Πιλάι!»

Η Εντίτ συνέχιζε να φυσά τον καπνό στο κενό. Η Ζιλιέτ ένιωσε έναν μυ κάτω από το σαγόνι να κουνιέται άθελά της. Όταν η Εντίτ βυθιζόταν στις σκέψεις, όπως τώρα, τον καιρό που ήταν μικρή, ήθελε να της σκάσει ένα σκαμπίλι. Αχ, πώς θα το 'θελε! Όταν η επιθυμία για σκαμπίλι γινόταν σφοδρή, έδενε τα χέρια πίσω στην πλάτη και αρκούσαν να βάλει τις φωνές.

«Έλα στα συγκαλά σου, μικρούλα μου! Δεν έχεις δικαίωμα να κάνεις μούτρα σ' αυτή τη ζωή της αφθονίας και της ευδαιμονίας. Για βγες έξω να δεις κάτω από ποιες συνθήκες ζει ο κόσμος. Για πήγαινε στους μαχαλάδες των φουκαράδων να δεις τα πεινασμένα μωρά που δεν έχουν ρούχα να φορέσουν, και μετά έλα να τα πούμε!»

* «Όταν η ζωή μοιάζει γεμάτη σύννεφα και βροχή...»· αγγλικά στο πρωτότυπο. (Σ.τ.Μ.)

Όμως όχι. Εκτός από μία φορά, κατάφερε να χαλιναγωγήσει την οργή της και να μη σηκώσει χέρι στην Εντίτ. Μόνο την τελευταία φορά... Ε, εδώ που τα λέμε εκείνη τη φορά η Εντίτ το άξιζε το χαστούκι. Και με το παραπάνω! Αχ, τούτος ο κύριος Λαμάρκ πώς είχε παραχαϊδέψει την κόρη του. Τι ντροπή ήταν εκείνη που τους είχε βρει! Αχ, *mon Dieu!*

«Μάλιστα. Κάλεσα τον Αβινάς Πιλάι στο δείπνο. Περιμένω να έρθεις κι εσύ. Ασφαλώς, θα γνωρίζεις ποιος είναι ο κύριος».

«Ναι. Ο έμπορος κοσμημάτων».

Η δυνατή φωνή της κοπέλας είχε βαθύνει περισσότερο από τότε που είχε αρχίσει το κάπνισμα.

«Έτσι νομίζεις!» Η Ζιλιέτ καταχάρηκε επειδή κατάφερε τελικά να κάνει την Εντίτ να μιλήσει. Γι' αυτό, γεμάτη χαρά, ύψωσε ακόμα περισσότερο τη φωνή της. «Η θεία Ροζ μου σφύριξε στο αυτί το μυστικό. Ξέρεις ποια είναι η αλήθεια;»

Άδικα περίμενε την κόρη της να δείξει ενδιαφέρον. Μερικές φορές ούτε η μουσική απάλυνε τη μοναξιά της. Μην αντέχοντας τη σιωπή της κόρης, που κρεμόταν στον αέρα σαν τον καπνό του τσιγάρου της, συνέχισε να μονολογεί.

«Τα κοσμήματα είναι βιτρίνα. Ναι, έχει έναν υπηρέτη που πηγαينوέρχεται ανάμεσα στη Σμύρνη, την Αλεξάνδρεια και τη Βομβάη και κάθε φορά φέρνει σεντούκια γεμάτα κοσμήματα. Αυτό είναι γεγονός. Στα σεντούκια έχουν βάλει ζαφείρια, σμαράγδια, ρουμπίνια. Φέρνει, λένε, και ιαματικούς λίθους. Γι' αυτό, όταν κατεβαίνει στο λιμάνι να παραλάβει το εμπόρευμα, τον κυκλώνουν διάφοροι μάγοι. Οι μάγισσες, προτού ακόμη δέσει το καράβι, αρχίζουν τα παζαρέματα. Πότε πότε οι γυναίκες μαλλιοτραβιούνται κιόλας. Λέγεται ότι τα σεντούκια είναι γεμάτα μπλε αχάτη, απατίτη, χαλαζία. Πουλάει, λένε, ακόμα και καταπράσινο σερπεντίνη. Αυτή εδώ η πέτρα θεραπεύει τις ψυχικές διαταραχές... Πουλάει και στους μουσουλμάνους. Η φήμη του έχει φτάσει μέχρι το Παλάτι. Τον παρακάλεσα να φέρει και σ' εμάς λίγο από το εμπόρευσμά του. Αν έχει κάτι που θα σου αρέσει, να το αγοράσουμε. Τις προάλλες, ήρθε στην εσπερίδα της θείας

Ροζ. Κουβεντιάσαμε λιγάκι. Είναι πολύ ενδιαφέρον άτομο. Δε θα το πιστέψεις, μένει σ' ένα χάνι της περιοχής των μουσουλμάνων. Ζει στην περιοχή μας εδώ και έναν χρόνο. Εμείς τώρα τελευταία το μάθαμε. Λοιπόν, πρόσεξε τώρα. Με τι ασχολείται στην πράξη ο έμπορος κοσμημάτων;»

Η Εντίτ έκλεισε τα μάτια. Άραγε θα μπορούσε ποτέ να περάσει ένα ολόκληρο πρωινό δίχως να μιλήσει καθόλου; Ίσως να έπρεπε να κλειστεί σε μοναστήρι. Χα, χα! Να σε διώξουν από το καθολικό σχολείο και μετά να σε δεχτούν σε μοναστήρι! Μα είναι ποτέ δυνατόν;

«Άκουσε, Εντίτ μου. Ο άνθρωπος είναι πράκτορας! Δηλαδή κατάσκοπος! Και ξέρεις για ποιους εργάζεται; Για τους Άγγλους! Κι εγώ στην αρχή δεν το πίστευα, αλλά να που και οι Ινδοί γίνονται κατάσκοποι. Επιπλέον, με τη σκέψη ότι θα κινήσουν λιγότερες υποψίες, επιλέγουν Ινδούς και τους ρίχνουν ανάμεσα στους μουσουλμάνους. Αυτός εδώ είναι απόφοιτος της Οξφόρδης. Εγώ δε γνώριζα ότι στην Οξφόρδη δέχονται Ινδούς. Αυτό ισχύει εδώ και πολύ καιρό. Αυτό το είπε ο ίδιος ο κύριος Πιλάι. Τα υπόλοιπα τα άκουσε η θεία Ροζ από έγκυρες πηγές».

Η Εντίτ φύσηξε τον καπνό. Η Ζιλιέτ είχε παρασυρθεί από την αφήγηση. Τα γυαλιστερά από τα αιθέρια έλαια μάγουλά της, που χρησιμοποιούσε κάθε πρωί μετά το ξύπνημα, είχαν ροδίσει, ενώ τα γαλαζοπράσινα μάτια της είχαν διογκωθεί από την έξαψη του κουτσομπολιού.

«Πώς σου φαίνεται; Ενδιαφέρουσα περίπτωση, έτσι δεν είναι; Δε θα ήθελες να συναντήσεις το βράδυ αυτό τον κύριο;»

«Δε θέλω».

Η Ζιλιέτ αναστέναξε καθώς έβλεπε την Εντίτ να πιέζει το αποτσιγάρο της στο πιάτο. Της κόπηκε η όρεξη. Δεν είχε καμία διάθεση να φάει τις δίπλες που είχε αφήσει μπροστά της η Ζωή.

«Γιατί, μικρή μου Εντίτ; Τι θα κάνεις; Θα περιφέρεσαι πάλι σαν φάντασμα στα επάνω δωμάτια; Η επιδερμίδα σου έχει γίνει κατάλευκη, όπως των Αγγλίδων. Το έχεις αντιληφθεί; Δεν

ξέρω πλέον τι να λέω στον κόσμο που ρωτά για σένα. Έχει περάσει ένας χρόνος...»

Η Εντίτ στο τέλος τράβηξε το βλέμμα από το φωτιστικό και κοίταξε οργισμένη τη μητέρα της. Τα σχιστά, μαύρα μάτια της πετούσαν σπίθες.

«Τι θα λέγατε να μιλούσαμε χωρίς ψέματα;» Ο αέρας ενός εύθραυστου ανθρώπου που απέπνεε το μικρό στόμα και η λεπτή, ανασηκωμένη μύτη άλλαξε διαμιάς όταν τα μαύρα μάτια της σκιάζονταν από τις μακριές βλεφαρίδες, και τότε το πρόσωπο έπαιρνε αποφασιστικό και σκληρό ύφος. Ενώ η βαθιά της φωνή, που ερχόταν σε τέλεια αντίφαση με τα λεπτά της χαρακτηριστικά, ήταν ένδειξη αυτής της σκληρότητας. Η Ζιλιέτ άφησε απότομα το φλιτζάνι της στο πιατάκι και πήρε μια ανάσα. Όταν άρχισε να μιλά, ο τόνος της φωνής της είχε αλλάξει: τώρα μιλούσε με τον τόνο που χρησιμοποιούσε όταν απευθυνόταν στις υπηρέτριες, ενώ το μυτερό πιγούνι είχε μακρύνει. Η Εντίτ ένιωθε σαν να είχε καταγάγει νίκη.

«Κοίταξε, κορίτσι μου. Η υπομονή μου έχει τα όριά της. Προσπαθώ να είμαι προσεκτική, δείχνω ευαισθησία, αλλά δε βρίσκω ανταπόκριση. Ποιος ο λόγος να είσαι τόσο στρυφνή; Σύμφωνοι, περάσαμε δύσκολες στιγμές. Όμως...»

Τα μάτια της κοπέλας πετούσαν φωτιές.

«Οι πεθαμένοι με τους πεθαμένους κι οι ζωντανοί με τους ζωντανούς. Δε μας πέφτει λόγος για τις δουλειές του Θεού. Πλέον έφτασε η ώρα να συνέλθεις και να γυρίσεις στον κόσμο. Δεν είσαι μικρό παιδί. Είναι για το δικό σου καλό να βγεις στην κοινωνία και να δείξεις τον εαυτό σου. Τις προάλλες, το άκουσες με τα ίδια σου τ' αυτιά. Αρραβωνιάστηκε η Λούσι Τζίλαρντ. Στην ηλικία που είσαι, θα βρεθούν αμέσως στο κατόπι σου εμφανίσιμοι νεαροί. Μπορεί να έχουμε αργήσει κιόλας. Δεν αποκλείεται να μείνεις στο ράφι έτσι όπως πας. Έλα, χαμογέλα λιγάκι».

Η Ζιλιέτ έσπρωξε πίσω την καρέκλα της, σκούπισε το στόμα της με τη λινή πετσέτα και προχώρησε προς την κόρη της αплώνοντας τα χέρια. Προτού τη φτάσει, η Εντίτ τινάχτηκε από τη θέ-

ση της σαν αιλουροειδές. Ήξερε τι θα συνέβαινε μετά από αυτό. Η μητέρα της θα τέντωνε τα μάγουλα της κόρης για να την κάνει να χαμογελάσει, κάτι που έκανε και όταν ήταν μικρή. Αρπαξε γρήγορα από το τραπέζι το δεύτερο τσιγάρο, την ελεφαντόδετη πίπα και τον χρυσό αναπτήρα και, προτού η μητέρα της προλάβει να κάνει τη μισή διαδρομή, πετάχτηκε έξω στον διάδρομο. Τα βουτήματα είχαν μείνει στο τραπέζι. Μόλις είχε πησιάσει τη σκάλα χτύπησε η καμπανούλα της πόρτας. Ο διαπεραστικός της ήχος αντιλαλούσε στις σκάλες και στα αγάλματα που είχαν φέρει από την Αθήνα. Η Ζιλιέτ είχε πριν από μερικές μέρες αγοράσει από τον Ξενοπούλο ένα ηλεκτρικό κουδούνι, όμως οι επισκέπτες συνέχιζαν με πείσμα να τραβούν το κορδόνι της παλιάς καμπανούλας. Μόνο η Ζιλιέτ χρησιμοποιούσε το ηλεκτρικό κουδούνι, αλλά ο επιστάτης, ο Μουσταφά, που επί χρόνια είχε προσαρμοστεί ώστε να ακούει την ηχηρή καμπάνα, δε διέκρινε τον ήχο του κουδουνιού. Η Εντίτ στάθηκε στα μισά της σκάλας και τέντωσε τα αυτιά της.

«Μήπως είναι στο σπίτι η Εντίτ Σοφία Λαμάρκ;» ρωτούσε ο ξένος. «Πρέπει να μιλήσω μαζί της για μια σοβαρή υπόθεση».

Το όνειρο της Χαίνας

Ο Άκης, ο μπακάλης, ήπια μια τελευταία γουλιά από τον καφέ του. Ο ναργιλές του είχε σβήσει. Το τσιράκι του καφετζή έτρεξε αμέσως με τη μασιά για να αναμοχλεύσει τη φωτιά.

«Δε χρειάζεται. Φεύγω».

Οι θαμώνες διαμαρτυρήθηκαν μόλις τον είδαν να σηκώνεται. «Μείνε για μια παρτίδα ακόμα, βρε Άκη. Δε θα πάει πουθενά το μαγαζί σου. Τρίτη και τυχερή. Ίσως τούτη τη φορά να γυρίσει η τύχη σου».

Ο Άκης έριξε μια ματιά στο ανοιχτό τάβλι που βρισκόταν

δίπλα στο φλιτζάνι του καφέ. Είχε ήδη χάσει τις δύο παρτίδες. Τρίβοντας τα μαύρα γένια του, τέντωσε το κεφάλι έξω από την πόρτα. Ο Άκης κοίταξε προς την πλευρά του Αγγλικού Νοσοκομείου. Δεν είδε κανέναν εκτός από τον χαλβατζή, που περπατούσε έχοντας το ταψί πάνω στο κεφάλι. Επέστρεψε στο καφενείο. Μέσα είχε οχλοβοή. Το εσωτερικό του μύριζε καφέ, φλούδα μήλου και ποδαρίλα.

«*Εντάξει, μια παρτίδα ακόμα. Μονάχα μία. Έχω πολλή δουλειά*».

«*Μάλιστα, Άκη μου. Φυσικά. Όλοι έχουμε τις δουλειές μας. Ας παίξουμε την τελευταία παρτίδα και μετά φεύγουμε όλοι μαζί*».

Η παραμονή του Άκη έκανε τους άντρες να νιώσουν πιο χαλαροί. Ο γείτονάς του, ο Χρήστος, στράφηκε προς το τσιράκι:

«*Παυλή, γιε μου. Για έλα να φρεσκάρεις τον ναργιλέ και τον καφέ του Άκη*».

Ο Άκης φίλησε το εξωτερικό του χεριού του που κρατούσε τα ζάρια.

«*Άντε, καλή τύχη*».

Όταν, ύστερα από μισή ώρα, έκανε την εμφάνισή της στην άκρη της πλατείας η Κατίνα, ο Άκης είχε κερδίσει την τρίτη παρτίδα και τώρα έπαιζε για την τέταρτη. Δεν αντιλήφθηκε τη γυναίκα του, που ήταν κάτω από την κληματαριά και χτυπούσε απ' έξω το θολό παράθυρο του καφενείου. Το μαντίλι της Κατίνας είχε γλιστρήσει στον αυχένα της, τα βρεγμένα από τη βροχή μαλλιά της είχαν κολλήσει στο μέτωπο, η μύτη και τα μάγουλά της είχαν κοκκινίσει από το κρύο. Πίσω από τα θολά τζάμια, οι άντρες, σαν να είχαν ξεχάσει τον υπόλοιπο κόσμο, έριχναν τις ζαριές αμέριμοι. Η Κατίνα χτύπησε το τζάμι αυτή τη φορά με το δαχτυλίδι. Ο Παυλής άφησε το μπρίκι του καφέ πάνω στο μαγκάλι και βγήκε έξω.

«*Καλημέρα, κυρία Κατίνα. Πώς είστε;*»

Η Κατίνα δεν απάντησε. Ο Παυλής έτρεξε μέσα συγχυσμένος.

«*Κύριε Άκη, η κυρα-Κατίνα περιμένει έξω*».

Αυτή τη φορά κανείς δεν εναντιώθηκε που ο Άκης σηκώθηκε να φύγει. Η ώρα ήταν δέκα και μισή. Η βροχή δεν έλεγε να κοπάσει. Μαζί με τον Άκη, βγήκαν από το καφενείο και τρεις εργάτες που έστρωναν πέτρες στο Μενεξελί Σοκάκι. Ο παλιός παλαιστής Άκης άρχισε να περπατά έχοντας δίπλα του τη μικροσκοπική Κατίνα, που θα χωρούσε στην τσέπη του. Τους ακολουθούσαν οι εποχικοί εργάτες από τη Χίο, που κουβαλούσαν στην πλάτη τους κασμάδες τους. Όλοι μαζί προσπέρασαν την πλατεία που μύριζε φρεσκοψημένο ψωμί. Το μέρος αυτό το ονόμαζαν Αλάνα. Μόλις ζέσταινε ο καιρός, οι περιοίκοι, παιδιά και γυναίκες, έβγαζαν καρέκλες και ψάθες και στρώνονταν έξω. Χάρη στον φούρνο που μοσχοβολούσε στη μικρή πλατεία, το μέρος το ονόμαζαν και Αλάνα του Ψωμά, ή Ψωμαλάνα. Γύρω από την πλατεία υπήρχε ένα μικρό κυπαρίσσι, με τη βρύση από κάτω, το αστυνομικό τμήμα πιο πέρα, και ένας χαμηλός τοίχος, όπου τα κορίτσια έπαιζαν μπροστά του σχοινάκι κι έτριβαν πάνω του σπασόχορτο.

Εκείνο το πρωινό ο τόπος είχε ερημώσει λόγω της βροχής. Οι υγρές πέτρες, που τις είχαν στρώσει την προηγούμενη μόλις εβδομάδα, γυάλιζαν σαν καθρέφτης κάτω από τα πόδια τους. Τα νερά κυλούσαν ορμητικά στα αυλάκια δίπλα από τα πεζοδρόμια. Τα παρασόκακα ήταν ωκεανός λάσπης. Για να φτάσουν στο σπίτι τους έπρεπε να πηδήξουν πάνω από το γεμάτο νερό χαντάκι. Το μωρό, που κοιμόταν στην πλάτη της Κατίνας, συνέχιζε ατάραχο τα μικρά του όνειρα.

Το παντοπωλείο του Άκη βρισκόταν στο Μενεξελί Σοκάκι, που έβγαζε στην πλατεία, στο ισόγειο ενός στενού πέτρινου διώροφου. Έμεναν στον επάνω όροφο. Στο πίσω μέρος, βρισκόταν η αποθήκη, το μάρμαρο με την αντλία νερού, και η αυλή, όπου η Κατίνα στέγνωνε τα ρούχα.

«Άφησες τα αγόρια στο σχολείο;» ρώτησε ο Άκης καθώς έψαχνε τα κλειδιά κάτω από το ζωνάρι του.

«Τώρα...»

«Τι έκανες μέχρι αυτή την ώρα;»

«Τι θες να κάνω; Κατέβηκα στην αγορά. Πήρα κρέας για το

βράδυ, λέω να μαγειρέψω γιαχνί. Α, στο σπίτι δεν έμεινε ζαφορά, βάλε λίγο στην άκρη για να κατεβάσω το καλάθι. Θα ρίξω λίγο στο πιλάφι. Μετά, πέρασα από τον κυρ Γιακουμή. Μου έδωσε λάδι λεβάντας. Μου είπε πως αν τρίψω τα πόδια της μικρής, θα κοιμηθεί πιο άνετα. Για τα αγόρια έδωσε λάδι λιβανιού. Ανοίγει, είπε, το μυαλό. Έπειτα, από κει περπάτησα στον φούρνο των Μπερμπεριάν. Αυτό το κάνω για να κοιμηθεί η μικρή. Θέλει περπάτημα. Αναγκαστικά, τη δένω στη ράχη όπως κάνουν οι αγρότισσες και περπατάω».

Ο Άκης κοίταξε το μωρό, που κοιμόταν βαθιά, έχοντας ακουμπισμένο το κεφάλι στη ράχη της μητέρας του. Η μύτη και τα μάγουλα είχαν κοκκινίσει, και το στόμα της ήταν μισάνοιχτο. Ο Άκης ξαφνικά λαχτάρησε να πάρει το μωρό και να το σφίξει στην αγκαλιά του. Αλλά αυτό μπορούσε να γίνει το βράδυ.

«Άντε, ανεβείτε επάνω να μην κρυώσει η μικρή. Γιατί την έβγαλες έξω μ' αυτό τον καιρό;»

«Τι ήθελες να κάνω; Να την αφήσω στο καφενείο; Στο σπίτι χάλασε τον κόσμο, κι όταν την έβγαλα έξω, προτού φτάσουμε στο Γαλλικό Νοσοκομείο, την πήρε ο ύπνος. Α, στο μεταξύ, η κυρα-Χαϊγκουί σου έστειλε δίπλες. Θα σ' τις φέρω να τις δοκιμάσεις με τον καφέ σου. Ή μήπως θα περιμένεις τη σουμάδα;»

Ο Άκης κούνησε το κεφάλι καθώς άνοιγε την πόρτα του πατοπωλείου.

«Φέρε τον καφέ. Μ' αυτή τη βροχή δε θα περάσει αυτός που πουλάει σουμάδα».

Η Κατίνα έσπρωξε τη γαλάζια, ξύλινη πόρτα δίπλα από το μπακάλικο και μπήκε μέσα. Πατώντας στις μύτες των ποδιών, για να μην τρίζει η σκάλα, ανέβηκε στον πρώτο όροφο. Στο πλατύσκαλο έβγαλε τα παπούτσια της και τα έσπρωξε στην άκρη. Η θερμάστρα, στο μέσον του δωματίου, είχε σβήσει, όμως το δωμάτιο ήταν ακόμη ζεστό· η μυρωδιά της μαστίχας από τα ρούχα που είχε σιδερώσει νωρίς το πρωί είχε γεμίσει ολόκληρο τον χώρο. Καθώς έλυνε το μαντίλι, κοίταξε από τον καθρέφτη, πίσω από το εικονοστάσι, το μωρό. Εξακολουθούσε να κοιμάται.

Ευχήθηκε να μην ξυπνούσε μέχρι να μαγειρέυε το μεσημεριανό. Καθώς άφηνε τη μικρούλα στην κούνια της, που ήταν στο μέσον του εξώστη, το παιδάκι ανοιγόκλεισε το ροδαλό στοματάκι του. Η καρδιά της Κατίνας πλημμύρισε από αγάπη και θαυμασμό. Όποτε κοίταζε την κορούλα της, νόμιζε ότι γινόταν μάρτυρας ενός θαύματος. Καθώς τη σκέπαζε με την κουβέрта άγγιξε ένα ένα τα δάχτυλα και τα νύχια του μωρού. Προτού κατευθυνθεί προς την κουζίνα, έκανε τρεις φορές τον σταυρό της.

«Χριστέ μου, Παναγία μου, φυλάξτε τη μικρή Παναγιώτα μου απ' τα κακά μάτια, τα ατυχήματα και τη δυστυχία. Αμήν».

Δεν το είχε πει στον Άκη, όμως, αφού άφησε τα αγόρια στο σχολείο, προτού πάει στην αγορά, είχε περάσει από την εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης. Η Κατίνα δυσκολευόταν να πιστέψει πως η κόρη της ήταν ζωντανή και υγιής, γι' αυτό εδώ και έναν χρόνο πήγαινε να προσευχηθεί στην Αγία Αικατερίνη, προστάτιδα των παιδιών, και, φυσικά, στην Παναγία. Μετά τη γέννα είχε πουλήσει τα βραχιόλια της προίκας ώστε να μπορέσει να πραγματοποιήσει το τάμα της. Ο Άκης δεν πίστευε πως η γέννηση της Παναγιώτας ήταν θαύμα ή ότι ήταν αποτέλεσμα της χάρης της Παναγίας. Είχε αρκεστεί απλώς σε ένα σύντομο μουρμουρητό. Αν τώρα μάθαινε πως εκείνη πήγαινε κάθε μέρα στην Αγία Αικατερίνη και έκανε δωρεά στην εκκλησία, θα γινόταν έξαλλος. Η Κατίνα προτιμούσε να κρύβει τις επισκέψεις της στον ναό από τον άπιστο άντρα της. Κατά τη διάρκεια του τοκετού, είχε νομίσει πως και η ίδια και το βρέφος είχαν πεθάνει· ή, καλύτερα, δεν είχε νομίσει, αλλά ήταν βέβαιη για αυτό. Καθώς ανάμεσα στα πόδια της κυλούσε το αίμα σαν ερυθρό ποτάμι, εκείνη, ανάλαφρη σαν πούπουλο, είχε ανέβει στον ουρανό. Κάτω, γύρω από το κρεβάτι της κρεβατοκάμαρας, οι γυναίκες κρατούσαν τα δυο της πόδια και όλες μαζί, με ένα στόμα, της φώναζαν «σπρώξε, Κατίνα, λίγο ακόμα. Έλα, σπρώξε λίγο ακόμα, Κατίνα μου». Το μωρό ολοένα γινόταν και πιο βαρύ, η Κατίνα έσπρωχνε, οι γυναίκες κρατούσαν γερά τα πόδια της, αλλά το κεφάλι του μωρού δεν έλεγε με τίποτα να προβάλλει.

Το πρόσωπο της νεαρής μαμής, της Μαρίκας, που είχε γονατίσει στη μέση του κόκκινου ποταμού, είχε σκοτεινιάσει από την απελπισία και τον φόβο. Ήταν εκεί εδώ και σαράντα οκτώ ώρες. Καθώς ψηλάφισε την αρχή της μήτρας μουρμούριζε: «Είναι σφραγισμένη σαν τον θησαυρό του σουλτάνου, η καταραμένη». Έπρεπε εξαρχής να είχαν πάει κατευθείαν στο νοσοκομείο. Η έμπειρη Μελινέ μαμή θα ήξερε τι έπρεπε να κάνει, όμως, ατυχώς, είχε πάει στο αρχοντικό κάποιου πλούσιου το οποίο βρισκόταν εκτός πόλης. Μια κοπέλα είχε πάει στον τούρκικο μαχαλά να καλέσει τη γριά μαία Αϊμπατάν. Η ηλικιωμένη, παρότι ήταν μεσάνυχτα, σηκώθηκε αγόγγυστα από το κρεβάτι, ετοίμασε τον μπόγο της και έτρεξε στο σπίτι του Άκη και της Κατίνας. Η Κατίνα άντεξε το δεύτερο εικοσιτετράωρο χάρη στα ειδικά βότανα που διέλυε η Αϊμπατάν στο οινόπνευμα και τα έσταξε σταγόνα σταγόνα στο στόμα της Κατίνας.

Στο τέλος των σαράντα οκτώ ωρών, όταν αποσπάστηκε από το αιμόφυρτο σώμα της και άρχισε να αιωρείται στον αέρα σαν πούπουλο, είδε τη μαία Αϊμπατάν να σκύβει στο αντί της νεαρής μαίας και να της ψιθυρίζει κάτι. Δεν άκουγε, αλλά ήξερε τι της έλεγε: «Δεν μπορείς να σώσεις το βρέφος, σώσε τουλάχιστον τη μάνα». Το μωρό είχε πεθάνει. Θέλησε να μιλήσει· όμως, όπως συμβαίνει στους εφιάλτες, άνοιξε το στόμα αλλά δεν έβγαине ήχος. Αν μπορούσε να μιλήσει, θα έλεγε «αφήστε εμένα να πεθάνω». Ήθελε να παραδοθεί στον γλυκό θάνατο των ανθρώπων που πεθαίνουν από το κρύο. Μια σήραγγα από φως είχε παρουσιαστεί μπροστά της. Η σήραγγα υψωνόταν στον ουρανό σαν ουράνιο τόξο, ενώ, στην πλευρά που ήταν κοντά στη γη, η κόρη της της κουνούσε το χέρι. Το κορίτσι έμοιαζε πολύ με τη μητέρα του. Η Κατίνα χάρηκε. Οι γιοι της έμοιαζαν με την οικογένεια του Άκη, ενώ η κόρη ήταν μικροσκοπική, κοκκινομάλλα, γεμάτη φακίδες όπως η ίδια. Μέσα στη φωτεινή σήραγγα έκανε ένα βήμα προς τη μικρή. Πρόσεξε πως κάτι συνέβαινε κάτω, εκεί γύρω από το σώμα που είχε εγκαταλείψει. Από μακριά, πολύ μακριά σαν να άκουσε τη μαία Μαρίκα να της ψι-

θυρίζει στο αντί «κουράγιο, κυρία Κατίνα. Θα σε πάμε στο νοσοκομείο». Κάλλιο να μην ασχολιόταν περισσότερο. Τι ωραία ελευθερία είναι να μην έχει κανείς σώμα! Τελικά, τα πάντα είχαν δημιουργηθεί από το φως. Η Κατίνα, καθώς προχωρούσε προς το τέλος της φωτεινής σήραγγας, άγγιζε πότε πότε το φωτεινό τοίχωμα, κι αυτό γινόταν φως και κυλούσε μέσα απ' τα δάχτυλά της καταγής. Εδώ όπως το καθετί, έτσι και το καινούργιο σώμα της αποτελούνταν από φως. Τα χέρια, τα πόδια, το κορμί της γινόταν ένα με ό,τι άγγιζε. Η Κατίνα ήταν φως. Η σήραγγα, η κόρη που περιέμενε στην άλλη άκρη, ήταν φως, και όλα αποτελούσαν μια συνέχεια. Κανείς δεν ήταν αποκομμένος από τον άλλο. Ο χωρισμός ήταν οφθαλμαπάτη. Αχ, τόσα χρόνια είχε ζήσει χωρίς να γνωρίζει αυτή την απλή αλήθεια. Τι κρίμα! Συνέχισε τον δρόμο της παρακολουθώντας με θαυμασμό τα χέρια, τα πόδια, το κορμί της να μετατρέπονται σε φως.

Δεν είχε καμία αμφιβολία ότι πήγαινε στον Παράδεισο.

Σε όλη της τη ζωή είχε προσπαθήσει να είναι καλή χριστιανή· εκτός από τις Κυριακές, πήγαινε στην εκκλησία σε κάθε γιορτή, έκανε τα τάματα που υποσχόταν. Νήστευε σαράντα μέρες πριν από το Πάσχα, τα Χριστούγεννα και τον Δεκαπενταύγουστο, και δεν είχε παραλείψει ούτε μία ημέρα την προσευχή της. Ήταν σίγουρη πως στο τέλος της φωτεινής σήραγγας, η Παναγία θα περιέμενε εκείνη και την κόρη της.

«Μην κάνετε τον κόπο να με πάτε στο νοσοκομείο», θέλησε να πει, αλλά δεν τα κατάφερε. Κοίταξε από τον ουρανό κάτω τη γη. Ο ερυθρός ποταμός που κυλούσε ανάμεσα στα πόδια της είχε τυλίξει όλη τη γη. Ξαφνικά, ένωσε σφιξίμο στην καρδιά. Ήταν άραγε το δικό της αίμα αυτό το κόκκινο που απλωνόταν παντού; Από την άλλη, άρχισε να έρχεται στη μύτη της μυρωδιά καμένου. Τι καιγόταν; Ήταν εξαιτίας της; Μήπως είχε ξεσπάσει φωτιά στο μπαλάνικο; Τα γεμάτα αλεύρι τσουβάλια, λιωμένο βούτυρο, κολόνια με μυρωδιά λεβάντας, δηλητήριο για ποντίκια στη γωνία του κελαριού, τα σεντόνια που είχε πλύνει... Όλα καίγονταν. Μήπως κάποιος γύριζε αρνάκι στη σούβλα; Τι

ήταν αυτή η μυρωδιά ψημένου κρέατος; Χοιρινό ήταν άραγε;

Όμως όχι, κανένας δεν είχε χρόνο να ψήνει κρέας. Στον μακρινό κόσμο τον οποίο παρακολουθούσε η Κατίνα από ψηλά, οι άνθρωποι ούρλιαζαν, οι στέγες έτριζαν, οι οιμωγές αναμειγνύονταν με τους κρωγμούς των πουλιών που καίγονταν οι φτερούγες τους. Οι φλόγες κατάπιναν τη ζωή όπου τη στρίμωχναν. Εκεί θα πρέπει να ήταν η Κόλαση. Αν ήταν έτσι, θα ήταν πολύ χειρότερη από ό,τι έγραφαν τα ιερά βιβλία. «*Παναγία μου! Κράτα μακριά τους γιους μου απ' τα παιχνίδια του διαβόλου, συγχώρεσε τις αμαρτίες, τα σφάλματά τους, φύλαξέ τους απ' αυτή την εικόνα που βλέπω τώρα εκεί κάτω. Άνοιξε στους γιους μου τον δρόμο του Παραδείσου που βλέπω τώρα μπροστά μου*». Μόλις τελείωσε την παράκληση, έχασε τις αισθήσεις της.

Έπειτα από κάποιο χρονικό διάστημα, που δεν μπορούσε να το προσδιορίσει, άνοιξε τα μάτια, είδε ένα φως –κίτρινο, γαλάζιο και πράσινο μαζί– να τρεμοπαίζει στους τοίχους. Τα αιωρούμενα σωματίδια του δωματίου είχαν βαφτεί με το ίδιο φως. Ένας υγρός που μύριζε φύκια αέρας, τρυπώνοντας από τα παράθυρα, έφερνε μέσα στο ψηλοτάβανο δωμάτιο μυρωδιά μανόλιας. Άρα έτσι μύριζε ο Παράδεισος. Καθώς η Κατίνα κοίταζε με μισάνοιχτα μάτια τα φύλλα της συκιάς που θρόιζαν έξω, θυμήθηκε τα λόγια της μητέρας της σχετικά με τις μανόλιες. *Το λουλούδι που βάζεις στο βάζο πρέπει να το πνίξεις με μια κλωστή, κόρη μου. Αν δεν το πνίξεις, θα σε πνίξει εκείνο με τη μυρωδιά του.*

Η μητέρα της της θύμιζε τη γεμάτη φακίδες κόρη της, που την είχε αφήσει στο τέλος της σήραγγας. Τα χέρια της πήγαν αυτόματα στην κοιλιά. Είχε επιστρέψει στο γήινο κορμί της. Στα αυτιά της έφτασαν τα μουρμουρητά των άλλων αρρώστων πέρα από τις κουρτίνες. Δεν ήταν στον Παράδεισο, ήταν ακόμη στη γη. Όταν το συνειδητοποίησε, ένωσε σφιξίμο στην καρδιά. Η θλίψη απλώθηκε σάλα σάλα σε όλη της την ύπαρξη, όπως το φάρμακο που της έριχνε στο στόμα η Αϊμπατάν. Η κοιλιά της είχε ξεφουσκώσει. Και η μήτρα της πονούσε ακόμη. Ο πόνος γλί-

σπρησε από τον εγκέφαλο στο σώμα, της έκαψε την καρδιά και τα σωθικά. Η απώλεια του πόνου που εννέα μήνες κουβαλούσε στην κοιλιά την έκανε να νιώσει μοναξιά.

Έστρεψε το κεφάλι προς το παράθυρο κι έκλεισε τα μάτια· η θλίψη γλίστρησε από τα μάτια στο μαξιλάρι. Το κενό στην κοιλιά την έκανε να νιώθει ένα βάρος. Είδε ξανά το κορίτσι με τις φακίδες που στεκόταν στην άκρη της σήραγγας. Κουνούσε το χέρι και, καθώς χανόταν στο λευκό άπειρο, της χαμογελούσε λες και ήθελε να της υπενθυμίσει ότι όλα δεν ήταν παρά ένα φως.

«Βάλε με ξανά στη σήραγγα, Παναγία μου, Χριστέ μου. Μη με στέλνεις πίσω στη ζωή μ' αυτό τον πόνο. Πάρε αυτό το κορμί από μένα. Κάνε με να ανταμώσω με την κόρη μου».

Από ό,τι φαίνεται, ο Θεός και οι άγγελοί του είχαν άλλα σχέδια για την Κατίνα και την κόρη της, γιατί δεν έλαβε καμία ανταπόκριση. Αντ' αυτού, μετακινήθηκε η κουρτίνα, και μια Γαλλίδα νοσοκόμα με ροζ στολή εμφανίστηκε δίπλα στο κρεβάτι. Στα χέρια της κρατούσε ένα μωρό τυλιγμένο σε κίτρινη κουβέρτα. Ήταν μια ψηλή, χαμογελαστή γυναίκα. Είχε μαξέψει τα ξανθά μαλλιά της σφιχτά πάνω από τον αυχένα. Το λευκό, στρογγυλό της πρόσωπο έλαμπε σαν αυγουσιάτικο φεγγάρι.

«Καλημέρα, κυρία Κατίνα», είπε στα ελληνικά, με συμπαθητική, ξενική προφορά. «Είμαι η Λιζ. Είστε έτοιμη να γνωριστείτε με την κόρη σας;»

Η Κατίνα κοίταξε με καχυποψία πρώτα τη νοσοκόμα και μετά την κίτρινη κουβέρτα που άπλωνε προς το μέρος της η νοσοκόμα. Το μωρό είχε γεννηθεί με μαλλιά. Το πρόσωπό του ήταν κατακόκκινο. Τα μάτια, μια γραμμή, ήταν τελείως κλειστά. Όταν η νοσοκόμα άφησε το μωρό στην αγκαλιά της Κατίνας, εκείνο άνοιξε το μικρό του στόμα και άρχισε να κλαίει γοερά.

«Η κόρη σας πεινάει πολύ», είπε χαμογελαστή η νοσοκόμα καθώς άφηνε το μωρό στα χέρια της μητέρας. «Μέχρι να συνέλθετε, την τάισε η τροφός του νοσοκομείου. Μόλις είδα ότι συνήλθατε, σας την έφερα αμέσως».

Η Κατίνα, σαν μαγεμένη, κοίταζε το βρέφος με το κατακόκκινο πρόσωπο. Στον θάλαμο επικρατούσε άκρα ησυχία.

«Περάσατε μια δύσκολη νύχτα. Όταν σας έφερε εδώ η Μαρίκα, ήσασταν λιπόθυμη. Όμως, δόξα τω Θεώ. Η μαμή μας, η Μελινέ, έφτασε σαν από μηχανής Θεός. Οι άγγελοι πρέπει να προστατεύουν εσάς και αυτό το μικρό. Δεν ξέρω πώς έφτασε η είδηση στη Μελινέ μες στα μεσάνυχτα. Επιπλέον, βρισκόταν έξω από την πόλη για έναν τοκετό. Δεν ήθελε τη βοήθεια κανενός. Μόλις ήρθε, κλείστηκε στο ιατρείο. Ολομόναχη σας ξεγέννησε. Μόνη της έπλυνε το μωρό. Το φάσκωσε κιόλας. Είναι υπέροχη μαμή. Έχει συμβεί να φέρει στη ζωή νεκρά βρέφη».

Η Κατίνα κούνησε εξασθενημένη το κεφάλι. Όσο μιλούσε η νοσοκόμα, το μωρό είχε βρει το στήθος της μητέρας και, με το μικρό του στόμα, είχε κιόλας αρχίσει να ρουφάει.

«Για δείτε την!» είπε η νοσοκόμα με ένα χαμόγελο που έκανε το λαμπερό της πρόσωπο να λάμπει ακόμα περισσότερο. «Θα ρεΐς ότι έμαθε να θηλάζει στην κοιλιά της μάνας του!»

Μόνον όταν η νοσοκόμα πήγε να φροντίσει άλλους ασθενείς, η Κατίνα άγγιξε τα χείλη του μωρού, τα μαύρα του μαλλιά, τα μαλακά αυτιά του, που θα 'λεγες ότι θα έλιωναν κάτω από τα δάχτυλα. Ήταν κάτι απίστευτο! Η κόρη της με σάρκα και οστά ήταν ξαπλωμένη στην αγκαλιά της. Είχε γίνει θαύμα. Όστε γι' αυτό η Παναγία, ο Πανάγαθος και οι άγγελοί του άλλαξαν γνώμη και της χάρισαν τη ζωή. Θαύμα! Η Παναγία είχε αγγίξει με τα ευλογημένα της χέρια το νεογέννητο. Η Κατίνα, με βουρκαωμένα μάτια, έκανε τον σταυρό της, πλησίασε στο αυτί του βρέφους και ψιθύρισε: «Να ζήσεις, μωρό μου!»

Η Κατίνα με το μωρό στο στήθος από τη μια έκλαιγε κι από την άλλη γελούσε, αλλά ταυτόχρονα ευγνωμονούσε και τη Θεοτόκο. Η εικόνα της κόρης που χαιρετούσε την Κατίνα κουνώντας το χέρι από το τέλος της φωτεινής σήραγγας χάθηκε διαμιάς.

Η ιστορία μιας γυναίκας και μιας πόλης που χάθηκε για πάντα μέσα στη φωτιά.

Σμύρνη, 1905. Στο «Μαργαριτάρι της Ανατολής», την πόλη αυτή της απaráμιλλης ομορφιάς και αρμονίας, καταφτάνει ο Αβινάς Πιλάι. Είναι Ινδός, αλλά αυτό δεν τον εμποδίζει να ερωτευτεί την Εντίτ, κόρη πλούσιας λεβαντίνικης οικογένειας. Οι δυο νέοι δε θα παντρευτούν ποτέ, και η Εντίτ θα φύγει για τη Γαλλία λίγο προτού η Σμύρνη παραδοθεί στις φλόγες, φανερώνοντας στον αγαπημένο της ένα μυστικό που θα τη στοιχειώνει.

Δεκαεπτά χρόνια αργότερα, μια νεαρή κοπέλα, Ελληνίδα χριστιανή, γίνεται μάρτυρας της σφαγής της οικογένειάς της καθώς τα κεμαλικά στρατεύματα μπαίνουν στη Σμύρνη. Ένας Τούρκος αξιωματικός τη σώζει, ωστόσο η κοπέλα δε θα μιλήσει ποτέ ξανά.

Σμύρνη, 2005. Η εκατοντάχρονη Σεχραζάτ αποφασίζει να καταγράψει την ιστορία της. Και καθώς οι σελίδες γεμίζουν αναμνήσεις μιας ζωής, παλιά μυστικά θα έρθουν στο φως.

Ένα μυθιστόρημα για μια πόλη και τους ανθρώπους της, που πέρασαν από το όνειρο και την ευτυχία στην απώλεια και την απόλυτη καταστροφή. Μια ιστορία που διαβάζεται σαν παραμύθι.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-1450-8

9 786180 114508

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 17329

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ